Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کـتـاب نـوم:تصوف او عرفان

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبوالفضل

خـــپـرونـکـــی: بېنوا انټرنیټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له لیکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله وکفی واالصلوة والسلام علی عباده الذین اصطفی امابعدمحترمومسلمانانووروڼولکه څرنګه چی تاسی وینۍ چی پراسلام اومسلمانانوباندی له هره طرفه دانکاراواعتراض لاری په موجوده دورکښی راخلاصی سویدی په همدې ابتلا کښی علم طریقت اوتصوف کو م چی داسلام اوداسلامی علوممغزدی اوهمدارنګه اولیاءالله هم راشکیل سویدی کوم چی الله ته دورتیرواومقربوبندګانوله جملې څخه ځلرمه برخه ده چی نبیان صدیقان شهداءاوصالحین دی کوم چی الله پاک ددوئ په باره کښی فرمایلی دی ،فاولئک مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین، ځکه چی له یوې خواتصوف ،طریقت اواولیاءالله تش په نامه پیران اومریدان کوم چی په باطن کښی ټګان اودطریقت اوداولیاؤدښمنان دی بدنامه وی لکه چی دهمدغسی ټګانوپه باره کښی مادابیت ویلی دی،

اذکاردلطائفوکه ظاهره بل ته ښه یې،په ګیډه کښی سری خفی اخفی وهی په بډه،اوله بلی خوادځلورومذهبودښمنان وهابیان وغیره پرطریقت اوپرولیانودخدای پاک کوم چی مولانا رومی ددوئ په شان کښی فرمایې،

اولیا راهست قدرت ازاله، تیرجسته بازګرداندزراه،

قسم قسم طعنونه وایې اوله بیحیایې څخه ډکی خبری دتصوف اودولیانوپه شان کښی کوی موږیوځل په خوادبینواپه ویب سائټ کښی دتصوف اوعرفان لړۍ پیل کړی وه خوله بده مرغه څه عوارض ووچی دالړۍ پاته سوه اوبیامحترم خالد هادی حیدری صاحب دمتدینومسلمانانوپه خواهش موږته داخبره عرض کړه چی دالړۍ بیرته پیل کړونودادۍ ستاسی مسلمانانووروڼودنفع په خاطرمودالړۍ پیل کړه چی ان شاءالله په دې سلسله کښی به داسی موادووینۍ چی نه به سترګولیدلی اونه به غوږواوریدلی اونه به چاپه خوب کښی لیدلی وی خواول دتصوف داهدافوپه اړه معلومات درکوم ځکه چی دیوشی دحسن اودقبح دپیژندلویوه لاردهغه شی دهدف پیژندل دی،محترمومسلمانوپه اجمالی ډول چی درته ووایم نودتصوف اوعرفان اودطریقت هدف دانسان تخلیه اوتحلیه ده یعنی دانسان وجوداوباطن له بدواخلاقوڅخه لکه حسد،بغض،بخل،ریا،کبر،عجب وغیره څخه پاکول اودارنګه دانسان وجوداوباطن په ښواخلاقوسره لکه اخلاص،تواضع،حسن نیت ،له خالق اومخلوق سره صحیح تعلق ،وغیره ښائسته کول دی اوپه تفصیلی ډول ئې دنومونی په توګه ځینی مهم هدفونه درته ذکرکوم.

د تصوف اوعرفان له تفصیلی اهدافو څخه لومړۍ هدف:

محترمو وروڼو! د طریقت او د تصوف له تحلیلي او مفصلو اهدافو څخه ړومبنۍ هدف دادۍ چي د انسان د زړه اصلاح وکړي . نو دلته په کارده چي اول په دې ځانونه خبر کړو چي د انسان د زړه اصلاح د شریعت له نظره په څونه اندازه کښي مهم او ضروري کار دۍ . د دې لپاره چي د تصوف او طریقت د شان عظمت او فیض او برکت ښه راته واضح سي ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو داسلام پیغمبر په یوه مبارک حدیث کښي چي امام بخاري ئې د صحیح بخاري په کتاب الایمان کښي ، او امام مسلم ئې په باب� أخذالحلال وترک الشبهات � کښي روایت کړیدئ) فر مایلي دي : اَلا اِن في الجسدِ مُضغَةَ اِذَا صلحتْ صَلَحَ اَلجسد کُله و اِذا فسدت فسدَالجسد کله اَلَا و هي القلبُ . یعني خبردار اوسئ په دې چي بې شکه په بدن کښي د انسان یوه ټوټه غوښه ده کله چي دا غوښه سمه سي نو ټول بدن سمیږي ، او که دا غوښه فاسده او خرابه سوه نو ټول بدن فاسد او خراب ګرځي خبردار ! دا ټوټه غوښه د انسان له زړه څخه عبارت ده . په دې مبارک حدیث کښي د اسلام پیغمبر د زړه په باب و انسانانو ته عموما ، او و مسلمانانو ته خصوصا دوه قسمه تعلیم ورکړئ دئ : اول دا تعلیم چي د انسان زړه هم سمیږي او هم خرابیږي . دوهم دا تعلیم چي د انسان نور ټول بدن او دارنګه د بدن ټول أعضاء په سموالي او په خرابوالي کي د انسان دزړه تابع دي ، که زړه سم وو نو ټول بدن به ئې سم وي ، او که زړه خراب وو نو ټول بدن به ئې خراب وي .

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئې ذکر راغلئ دئ داسلام پیغمبر فرمایلي دي : بې شکه دغه زړونه د انسانانو په دې ډول زنګ نیسي لکه څنګه چي أوسپینه � حدید� زنګ نیسي ، په اصحاب کرامو کښي یوه سړي له ده مبارک څخه پوښتنه وکړه چي ائ دخدائ رسوله ! دغه زړونه چي زنګن سي یعني د ګناهونو او رذیلو اخلاقو په وجه نو بیا به په کوم شي سره دغه زنګن زړونه بیرته صفا کیږی ؟ د اسلام پیغمبر په جواب کښي ورته وفرمایل : چي د مرګ په ډیره یادونه سره ، او په تلاوت دقران کریم سره.

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئې روایت سوئ دئ ، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي : خبردار ! هرشي لره یو صفاکونکئ سته او د انسانانو د زړو صفاکوونکئ د الله �جل جلاله � ذکر دئ . همدا سبب دئ چي د طریقت په سلسلو کښي د� نقشبندیې � طریقې استاذان په اول نوبت کښي و مرید ته د قلبي ذکر وظیفه ورکوي ، مولانا �جلال الدین رومي رحمه الله � په مثنوي شریف کښي په دې ارتباط داسي فرمایلي دي :

آئینه کز زنگ و آلایش جدا است پر شعاعِ نورِ خورشیدِ خدا است

یعني دکوم انسان چي د زړه هنداره له زنګو څخه د بدو اخلاقو او اعمالو جلا او پاکه وي نو هغه به د الله �جل جلاله� له تجلیاتو او أنوارو څخه ډکه وي .

ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو وروڼو دتصوف او عرفان په تیره برخه کي موږ وتاسي ته دطریقت ړومبنۍ هدف چي عبارت دی له اصلاح څخه دزړه بیان کړ ، اوس د طریقت د دوهم هدف او غرض په بیان شروع کوو ۰

د طریقت دوهم هدف دادئ چي له انسان څخه په اعمالو کي دنیت خرابي لیري سي او انسان په ټولو اعمالو کي دښه نیت خاوند وګرځي په دي ډول چي انسان هر شرعي عبادت او عمل کوي نوپه هغه نیت سره یې وکړي کوم چې همدغه عبادت او عمل دهغه تقاضا کوي قدرمنووروڼولکه څنګه چې بزرګانودطریقت اوشریعت ذکرکړی دی چې طریقت دشریعت خادم دی په حاق دواقع اونفس الامرکښی همدغسی خبره ده ځکه هرحکم چې شریعت صادرکړی وی نوتصوف اوطریقت په دې باره کښی زیاتایستلی اوباسی یې چې مسلمان دهغه حکم وداسی عملی کولوته چمتوکړی چې په اعلی درجه عملی کول وی،چې ددې یوه بیلګه په ړومبۍ برخه کښی دتصوف اوعرفان تیره سوه اودوهمه بیلګه یې داده په دې برخه کښې وتاسی ته ترتحقیق لاندی ده په خلاصه ډول بایدووایم چې شریعت پردې خبره باندی په اخیره درجه کښی تاکیداوټینګارکړیدۍ چې مسلمان چې هرشرعی عمل کوی نوضروربه په هغه کښی د ده نیت صحیح وی اوبا الفرض که یومسلمان یوشرعی عمل په فاسدنیت سره وکړی نوعمل یې باطل دی اوودته به ددغه فسادجزا هم ورکړه کیږی مطلب دشریعت له نظره په اعمالو کښي د نیت ښه والئ په اول قدم کښي ضروري ګڼل سویدئ ، او د عمل او عبادت ثواب او صحت الله جل جلاله پر نیت باندي موقوف ګرځولئ دئ ،لکه چې داسلام پیغمبر په یوه متفق علیه حدیث کښي فرمايلي دي (انماالاعمال بالنیات وانمالکل امرء مانوی) یعني بې شکه خاص دا خبره ده چي عملونه تر نیتو پوري تړلي دي ، او هرسړي لره به هغه شئ پلاس ورځي کوم چي ده یې نیت کړئ وي ۰ دغه مبارک حدیث په دې سبب د اسلام پیغمبر وخلګو ته وفرمایه چي یو نفر چي د<مهاجر ام قیس په نامه یاد سوئ دئ په مکه شریفه کښي ویوې ښځي ته چي په ام قیس سره مشهوره وه راغئ او ورته یې وویل چي له ما سره نکاح وکړه ! هغې ورته وویل : چي زه له مکي څخه ومدینې ته په هجرت روانه یم نو که ته هم هجرت راسره کوې نو بیا زه هم نکاح در سره کوم ، نوبیا دغه سړئ هم و مدینې ته په هجرت راغئ خو په دې نیت چي دغه ښځه لاس ته راولي ، نو کله چي د اسلام پیغمبر له دغه حاله څه خبر نو یې دغه مبارک حدیث وفرمایو ، په دې مبارک حدیث کښي دا مضمون هم راغلئ دئ چي نو دچاکه هجرت وخدائ او ورسول ته وو نو دخدائ او د رسول په نزد هم دده هجرت و خدائ او رسول ته بلل کیږي او هجرت یې مقبول دئ ، او د چا چي هجرت و دنیا ته وو چي حاصله یې کړي ، او یا یې و ښځي ته وو چي په نکا ح ئې کړي ، یعني په هجرت کښي یې نیت د دنیا یا د ښځي کړیوو نو دخدائ په نزد دده دغه هجرت وهغه شي ته بلل کیږي کوم چي ده یې نیت کړئ وي او په الهي در بار کښي کوم ارزښت او مقبولیت نه لري ۰

محترمو وروڼو ! ځموږ د امام اعظم رحمه الله د مذهب مطابق کوم اعمال چي اعمال مقصوده بلل کیږي دهغو صحت او په هغو عملو سره ثواب ګټل دواړه پر صحیح نیت باندی موقوف دي ۰ اعمال مقصوده لکه لمونځ ، روژه ، زکات ، حج ۰ او کوم عملونه چي له مقصوده عملو څخه نه وي لکه اودس ، نو دهغوئ صحت پر نیت باندي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

موقوف نه دئ ، او ثواب حاصلول د هغو عملو په ذريعه پر نيت باندی موقوف دئ ۰او په يوه عمل کي چي د ډيرو شيانو نيت سرئ وکړي نو د هر نيت په بدل کي ثواب ورکيږي ، د مثال په ډول يو سړئ ومسجد ته ځي نو په دغه تګ کښي د جماعت د لمانځه نيت وکړي او دارنګه د مسلمانانو ورونو دملاقات نيت وکړي ، اود مسلمانانو کليوالو د جوړ او ناجوړ د پو ښتني نيت وکړي ، او دارنګه نور ښه نيتونه وکوي نو د دغو ټولو نيتو اجر او ثواب الله تعالی ورکوي ، او که يواځي د جماعت د لمانځه نيت وکوي نو بيا يواځي د جماعت د لمانځه د نيت ثواب ور کول کيږي ۰ په هر حال په طريقت کښي د طريقت د استاذانو دوهم هدف دادئ چي مسلمانان له فاسدو ، او خرابو نيتو څخه وژغورل سي او په ټولو طاعتو ، عبادتو ، او عملو کښي د صفا او ښه پاک نيت خاوندان وګرځي ۰ د اسلام پيغمبر فرمايلي دي : نيت المؤمن خير من عمله يعني د مومن او مسلمان سړي نيت دده تر عمل بهتر دئ ۰ په شريعت کښي دا مسئله هم سته چي که يو بې وسه مفلس سړئ په زړه کښي په ټينګه سره داسي نيت او اراده راوګرځوي چي کاشکي ما يو ارب روپۍ درلودلاۍ او دغه ټولي مي دخدایٔ د رضا لپاره صرف کړي وایٔ او دخدایٔ ج په نزد دئ صادق وي په دغه نيت کښي نو الله پاک وده ته د هغومرو روپو چي دخدایٔ جل جلا له لپاره صرفي کړایٔ سي ثواب ورکوي ۰ محترمو د تصوف اوعرفان او طريقت دوهم هدف دادۍ چی دحسن نيت په داسي شرافت سره انسان شرافت مند وګرځوي کوم چی شريعت وهغه ته ددونه زيات تاکيدپه نظرسره کتلی دی۰

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو دتصوف اوطريقت له عمده اومهمواهدافوڅخه دريم هدف دادئ چې سالک اومريدودې ته هڅه وی چې په شپږقسمه مرابطومشرف سی اوپه عمل کښی ئې راولی اوکله چی یوانسان دغه شپږقسمه مرابطې عملی کړی نودی داالله په دغه حکم سره ،چی یاایها الذین آمنوا ادخلوافی السلم کافة،مل کونکی وګرځېدئ اوکامل مومن اومسلمان ورڅخه جو ړسو دغه شپږ قسمه د مرابطې کومی چی بیان بې په راتلونکو برخوکښی ان شاء الله درته راسی په دې خاطر د طريقت مشائخو �رحمهم الله � وضع کړي دي چي په مريدانو کښي داالله پا ک ويره اوله الله څخه ډاردوئ په زړونووکښی دغريزې قوې په شان راسخ وګرځی اودارنګه ئې دددغومرابطوپه وضع کښی دامقصددی چی په سبب دعملی کولوددغومرابطوپه سالکینوکښی د دې ملکه ، او قوه پيدا سي چي بيا دوی و کولائ سي چي خپل ځانونه او نفسونه له �هوا� يعني له نفسي ناروا خواهشاتو څخه په سهولت او اساني سره وساتي ،ځکه لکه څرنګه چي له الله (جل جلاله) څخه ويره په انسان کښيد دغو شپږ قسمه مرابطوپه وجه قوی کیږی اوپیداکیږی ، دارنګه دغه شپږ قسمه د مرابطې د عملي کيدو په صورت کښي انسان په ترک د هوا ، او په منع کولو د خپل ځان د نفس د ناروا خواهشاتو څخه موصوف ګرځوي ، او دغه دواړه صفتونه يعني خوف له الله څخه او منع دنفس له هوا څخه ـــ هغه عظيم بنيادي صفتونه دي چي الله پاک مَدار د دخول د جنت ګرځولي دي ، لکه الله (جل جلاله) چي فرمايلي دي : {و أما مَن خاف مَقام ربه ونهى النفس عن الهوى ، فإن الجنة هي المأوى } يعني هر څه چي هغه څوک دی چي ويريدلئ وي ـــ يعني په دنيا کښي ـــ له دريدو دده په حشرګاه کي لپاره د حساب د � رَب �دده ، او منع کړئ يي وي ده نفس خپل له ناروا خواهش څخه نو بې شکه جنت خاص همداجنت ځائ د ورتللو دده دئ .

محترمو ورونو ! � هوا � په لغت او زبان د عربو کښي و سقوط يعني لويدو ته ويل کيږي ، او په شريعت کښي هوا ـــ ميلان ته د نفس ويل کيږي و يوه ناروا او نامناسبه کار ته ، و دغه ميلان د نفس ته ځکه هوا ويله کيږي چي دغه راز دنفس ميلان چي يو څوک عملي کوي نو دغه څوک په دنيا کښي له لوړ مقام څخه و ډير کښته او خسيس مقام ته رالويږي ، او په آخرت کښي به د دوږخ په کندو کښي لويږي . حضرت ابو بکر ورّاق �رحمه الله � فر مايلي دي : چي په د نيا کښي تر هوا خبيث شئ الله (جل جلاله) نه دئ پيدا کړئ . د اسلام پيغمبر په يوه مبارک حديث کښي ـــ چي بيهقي يې روايت کړئ دئ ـــ فرمايلي دي : چي دري خويونه هلاکونکي دي ، يعني که په انسان کښي موجود سي نو انسان په دنيا او آخرت کي برباده وي ، د اسلام پيغمبر اول له دغو درو خويو څخه دا خوئ ذکرئ دئ چي انسان د نفس د هوا تابعداري کوي . د طريقت علماوو ترک د هوا ، او نفس را منع کول له تر سره کولوڅخه د ناوړو خواهشاتودنفس دري قسمه کړئ دی : اول قسم دادئ چي انسان له هغو عقيدو څخه ځان و ساتي چي په ښکاره ډول له قرآني اياتو څخه ، او له نبوي أحاديثو ، او إجماع څخه مخالف وي ، دا هغه قسم ترک د هوا او خواهش نفساني دئ چي ددې په وجه انسان �سُني � بلل کيږي ، او که په انسان کښي دغه صفت مو جود نه وي نو بيا دغه انسان يا شيعه ، يا وهابي ، يا سلفي ، اويا بل قسم مبتدِع بلل کيږي او سني نه ورته ويل کيږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

. او دوهم قسم ترک د هوا دادئ چي انسان په دي ډول وي چي دغه دري صفته په ده کښي موجود وي اول دا صفت په ده کښي موجود وي چي کله دده په زړه کښي اندېښنه د يوې ګناه پيداسي نو في الحاله يې د خداۍ تعالی حساب ورپياد سي ، او له دغي ګناه څخه منع و کړي . دوهم دا صفت په ده کښي موجود وي چي هر هغه شئ چي دهغه په روا والي کښي و ده ته شک او شبهه پيدا سي نو هغه کار پرېږدي ، چي د نبي عليه السلام په مبارکو حديثو کښي و دغه ته ترک د مشتبهاتو ويل سوئ دئ . دريم داصفت پکښي موجود وي چي له هر هغه مباح او روا کار څخه هم ځان ساتي چي له سري سره دا اندېښنه پيدا کيږي چي که دغه کار وکړم نو خداۍ ناخواسته د دي کار په وجه به په يوه نارواکار اخته سم او اعلی قسم د ترک د هوا دادئ چي له انسان څخه نفساني هوا پر مخ ليري سي ، په دي ډول چي دده او دده د نفس مطلب او مقصد هغه شئ و ګرځي کوم چي الله پاک په راضي کيږي ، او الله تعالی يې له ده څخه غواړي ، لپاره د حاصلولو د دغه مقام صوفيه رحمهم الله� د � لا إله الا الله � ذکر په کثرت سره تکراره وي ، ا و دغه مبارکه کلمه په شباروز کښي په زرهاوو واره وايې ، سره له دې چي د ويلو په وخت کښي د کلمې په معنی کښي د � لا مقصود الا الله � ملاحظه په زړو کښي کوي . (مجدد الف ثاني شيخ أحمد سرهندي رحمه الله)فرمايلي دي : إن العبدَ مادام في هوى نفسه فهو عبد نفسه مطيع الشيطان { يعني بې شکه يو بنده چي تر څو پوري د نفس په هوا کښي را ګير وي نو دئ بنده د خپل نفس دئ ، او فرمانبرداره د شيطان دئ ، او دغه ډېر لوئ دولت يعني ـــ چي ليري کول د هوى د نفس دي له ځان څخه په کامل ډول ـــ د طريقت له مخي هلته و انسان ته حاصليږي چي انسان په ولايت خالصه او په فنا اکمله او په بقا اکمله سره مشرف وګرځي ،اوکله چي سالک او صوفي په دغه مقام سره مشرف سي ، نو دغه خصلتونه الله پاک دده نصيب کوي : اول رضا په قضا د الله (جل جلاله) ، دوهم دا چي کوم تکليف او مشقت وده ته ورسيږي نو دده په سينه کښي هيڅ تکليف او تنګي نه پيدا کيږي ،اوکه ددغه مصيبت دليري کيدو لپاره دعا کوي نو له دې وجهې يې نه کوي چي له دې مصيبت څخه دئ تکليف محسوسوي ، بلکه له دې وجهې يې کوي چي الله پاک د دعا په کولو او د عافيت په غوښتلو سره و بندګانو ته امر کړئ دئ ، دريم دا چي په دغه مرتبه کښي صوفي په اختيار سره د الله تعالی بنده ګرځي لکه څنګه چي دئ بنده دئ دالله پاک په تسخير او په استرار سره ، څلرم داچي په دغه وخت کښي شيطان دده د بې لاري کولو لپاره هيڅ لار نه سي پيدا کولاۍ ، مګر که په نادر او په شاذ ډول سره يوه لار ورته پيدا کړي ، پنځم ٥ دا چي په دغه وخت ښي صوفي د الله پا ک د دغه قول مصداق ګرځي چي : (إن عبادي ليس لک عليهم سلطان و کفی بربک وکيلا] . شپږم دطريقت له مخي په دغه وخت کښي وده ته�رَجُل �يعني سړئ ويل کيږي ، ګواکي تر دې له مخه دغه سړئ ماشوم دئ ، لکه چي (شيخ اجل مولانا يعقوب چرخي رحمه الله) فرمايلي دي : چي بې شکه هيڅ يو سړئ د سړو و درجې ته نه رسيږي تر څو چي د نفس له هوى څخه خلاص نه سي .، اوم ٧ داچي په دغه وخت کښي بنده حقيقي مؤمن ګرځي ، لکه چي د اسلام پيغمبر په يوه حديث کښي ـــ چي امام بَغوي ئې په شرح السنة کښي روايت کړيدئ ،ا و امام نووي په خپل اربعين کښي ويلي دي چي دا صحيح حديث

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ ـــــ فرمايلي دي : لا يؤمن أحدكم حتى يكونُ هواه تَبَعا لِما جئتُ به � يعني نه سي گرځيدلائ حقيقي مؤمن هيڅ يو له تاسي تر هغه پوري چي سي خواهش د نفس دده تابع دهغه چي راتگ كړيدئ ما ، يعني د خدائ له لوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! په دریمه برخه کښې موږدشپږقسمه مرابطوذکرکړی ؤاوس ئې تفصیل درته کوم خوپه دې برخه کښې دمرابطې داول قسم کوم چې مشارطه ورته ویله کیږی تفصیل کوم خوږومبی ودؤوخبروته فهم وکړی، اوله خبرداده چې دطریقت اودتصوف چې کوم هدفونه دي نوپه هغوی کښې ترټولو ډیرمهم هدف دغه شپږ قسمه مرابطې دي

چې تفصیل به یې درته راسي ، او په کار دئ چې(ام الأهداف) یعني د طریقت دټولو مقاصدو او أهدافو مور ورته وویله سي ، هر مسلمان ته ډیر ضروري دئ چې ددغو مرابطو تفصیل په ډیر غور سره مطالعه کړي ، او په یاد یې کړي

.دوهمه خبرداده چې دطریقت علماؤ ددغومرابطو اخذ له دې قوله د الله (جل جلاله) څخه کړئ دئ چې الله پاک فرمایلي دي : {یاأیهاالذین آمنوا إصبروا و صابروا ورابطوا} یعني ای هغه کسانو ! چې ایمان یې ر اوړئ دئ صبر کوی، یعني پر طاعت او عبادت باندي ، او له ګناه او ناروا کارو څخه ، او پر سختیو او مصیبتو باندي ، او غلبه کوی په صبرکولو کښي پر مقابل طرف خپل چې له دین څخه دباندي خلګ دي ، یعني پر نورو خلګو باید تاسي همیشه په صبر کولو کښي پر هر قسم سختیو باندي غالبه یاست ، او مُرابطه کوی . ددغه مبارک ایت په اخیر کښي د� رابطو� لفظ له (مرابطة) څخه جوړ دئ د طریقت علماؤ له دغي اخیري کلمې څخه دغه شپږقسمه مرابطې رایستلی دی امام غزالی د ورابطوا دجملې تفسیرپه دې ډول کړیدی، فرابطواانفسهم اولاً بالمشارطة ثم بالمراقبة ثم بالمحاسبة ثم بالمعاقبة ثم بالمجاهدة ثم بالمعاتبة،فکانت لهم في المرابطة ست مقامات انتهی، محترمووروڼودغه شپږقسمه مرابطې په دې ترتیب دی ، اول مشارطه ، دوهم مراقبه ، دریم محاسبه ، ۴ معاقبه ، پنځم مجاهده ، او شپږم معاتبه ، چې تفصیل او بیان یې په دې ډول دئ : اول دمشارَطې تفصیل :

محترمو وروڼو ! مَشَارَطَه ودې ته ویله کیږي چې هر وخت چې مسلمان سهار راکښیني او د سهار له لمانځه څخه فارغ سي نو ده ته په کار دئ چې یو ساعت یعني یو لږ وخت خپل زړه له نورو فکرو څخه فارغ کړي ، او وخپل نفس ته دا ډول ووایي : چې اې ځما نفسه دآخرت لپاره دلته په دنیا کښې ځما سرمایه فقط اوفقط دغه ځما عمر دئ که لږ وو او که ډیر ، او هر وخت که ځما دغه عمر پاۍ ته ور سیدئ نو ځما دآخرت راس المال او سرمایه ختمه سوه ، او نور بیا زه د آخرت لپاره یو داسي عمل نه سم کولاۍ چي بیا د هغه ګټه تر لاسه کړم ،او دا اوس نوې ورځ ده چي الله پاک ځما اجل ځنډه ولۍ دئ ، او زه یې د دغي ورځي په سهارکښي ژوندۍ راپورته کړم ، که په شپه کښي الله پاک ځما روح قبض کړیواۍ نو بیا به مي دغه ورځ له لاسه وتلې واۍ ، نو ای ځما نفسه ! ، او ای ځما سترګو اوغوږو ! ، او ای ځما د بدن ټولو أعضاوو ! ، اوای ځماعقله او ځما حواسو او د بدن ټولو قواوو ټول خیال کوی چي دغه ورځ درڅخه ضایع نه سي . په خلاصه ډول مسلمان باید هر سهار له لمانځه څخه وروسته له خپل ځان سره دغه سوچ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکر باید پوخ کړي چي دغه ورځ چي ماته بیا خداۍ پاک �عزوجل � مهلت دژوند پکښي راکړ باید عبث يې تیره نه کړم ، او ځما دبدن له هري عضوي څخه چي کوم دخير او د نیکۍ کار صادریدلاۍ سي هغه کار باید وکړم ، او چي کوم کار د بدۍ ورڅخه صادریدلاۍ سي له هغه څخه باید ځان وساتم ، د مثال په ډول دا فکر له ځانه سره ووهي چي دغه خوله او ژبه چي ماته الله راکړیده ، او ددې صلاحیت هم الله پاک پکښي ایښۍ دۍ چي خیر او نیکي ورڅخه صادره سي لکه دقرآن کریم تلاوت ، د الله جل جلاله ذکر ، ومسلمانانو ته د سمي لاري ښوونه ، اوداسي نور . اودا صلاحیت يې هم پکښي ایښۍ دۍ چي بد ورڅخه صادر سي لکه غیبت ، درواغ ، بُهتان ، دنمیمت او شیطانت خبري ، د دروغو شاهدي ، و خلګو ته بد رد ویل اوداسي نور ، نوزه باید خپله دغه خوله او ژبه په دغه ټوله ورځ کښي ــــ چي ځما د دې شیرین عُمر یوه برخه ده ، او دا معلومه هم نه ده چي دا به ځما د عمر اخیري ورځ وي او که به مي عمر یو څه لاپاته وي ـــ دخیر په کارو کښي کار کړم ، او له بدو کارو څخه يې وساتم .

په یوه حدیث شریف کښي ـــ چي صا حب دمشکوة او نورو يې روایت کړیدۍ ــــ راغلي دي : چي هر سهار دانسان د بدن ټول اندامونه د انسان وژبي ته د خداۍ روۍ نیسي چي خیال کوه که ته سمه چلیدلي نو موږ ټول سم چلیږو ، اوکه ته چپه و چلیدلې نو موږ دي ټول بې لاري کړلو . محترمو ورونړو! ودغه ته مشارطه ویله کیږي ، او دغه د مشارطې بیان دۍ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو مسلمانانودتصوف اوعرفان په تیره برخه کښی ماتاسی ته دمرابطې داول قسم چی مشارطه ورته ویل کیږی بیان وکړاوس په دې برخه کښی دمرابطې د دوهم قسم چی مراقبه ورته ویل کیږی بیان درته کوم محترمواولیا ء کرام اودطریقت استاذان دمریدانو اودمسلمانانوداصلاح دپاره ودوئ ته له مشارطې څخه وروسته دوهم تعلیم دمراقبې کوي ،مراقبه چی په اسانه طریقه زه وتاسی ته دروښیم نوباید و وایم چی دمشارطې کوم چی دمرابطې اول قسم دی اودمراقبې کوم چی دمرابطې دوهم قسم دی مثال داسی دی لکه یو امیر بادشاه اوحکیم چی یوچاته یوه وظیفه ورسپاري نوورته و وایی چی گوره دغه وظیفه به پدغه طریقه ترسره کوې اوله دغې طریقې څخه به مخالفت نه کوې دادمشارطې مثال دی کومه چی ودېته ویله کیږي چی مسلمان دسهار له لمانځه څخه وروسته یوڅه وخت تنهاکښینی اوخپل ځان او وخپلی خولې ته اودبدن وټولو اندامونه داو وایی چی ای ځما ځانه ای ځما دبدن اعضاووداچی نن زه سهار بیاژوندی راکښینستم داپرماباندی دالله پاک لوی فضل وسو چی ځماژوند ئی رادراز کړاود دې موقع ئی راکړه چی داخرت دپاره خواری وکاړم نوباید پدغه ورځ کښی دخیرکارونه وکړم اودبدو کاروڅخه ځان وساتم اودمراقبې مثال دادی چی یوحکیم ویوچاته یو وظیفه ور وسپاری اوهدایت اوتوصیه ورته وکړی وروسته بیا دشالخوا پسی گوري چی ایا دغه ځما وظیفه دارځما دهدایت مطابق اجرا آ ت کوي اوکې نکوي ځکه که امیر دشالخوا پخپلو وظیفه دارانوپسی گوري نوکه ئی بالفرض وغله ته وظیفه ورسپارلې وي نودهغه غله څخه شریف اوامین سړئ جوړیږي اوکه دشا لخوا فهم اوفکرنه پسی کوي نوله بزرگو وظیفه دارانوڅخه به اخیرغله جوړسی دارنگه کله چی هرانسان هرسهار وخپل ځان اونفس ته دخیرتوصیه وکړي نوله دې څخه وروسته چی بیا په عمل اوکارشروع وکړي نوباید په خپل ځان اودخپل ځان په ټولواعضاوو اواندامویسی گوري چی ایا ځما دسهارني نصیحت اودستورمطابق کار روان دی اوکه نه دی ځکه هرانسان چی وخپل نفس ته متوجه نه وي اودخپل نفس مراقب نه وي اود دې خیال اوسوچ نه وي ورسره چی الله جل جلاله ځما هرڅه وینی اوالله پاک وماته اوځما وهرڅه ته حاضراوناظر دی نوبیا د ده نفس طغیان سرکښی اوفسادکوي حاصل دادی چی مراقبه له دووشیانوڅخه عبارت ده اول شئ دادی چی انسان وخپل ځان ته متوجه وي چی کوم یونالایقه کار ورڅخه و نه سی اویا یولایق کارورڅخه پاته نه سی البته دکسلت اودسستی اودغفلت اودبې غوری په وجه اودوهم شئ دادی چی انسان په هرکارکښی ودېته متوجه وي چی الله جل جلاله ماوینی که زه ښه کار کوم اوکه بد کار کوم الله جل جلاله وماته حاضر اوناظردی دقران کریم دایاتو اودنبی علیه السلام دحدیثواودارنگه د دین دبزرگانو داقوالو له مخی دمسلمان دپاره مراقبه یوسترضروری عمل دی ،

من ارادالاستقصاء فعلیه بالاحیا ء

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو وروڼو ! دمرابطې دريم قسم �محاسبه بعدالعمل �ده يعني له خپله نفسه سره حساب کول وروسته له عمل اوکارڅخه ،دمحاسبې تحليل اوبيان کښي ددوو(۲) شيانو تفصيل درته کوم اول دمحاسبې د حقيقت اودمعنی تفصيل دوهم دمحاسبې دفضيلت اودشرعي ارزښت تفصيل .

محترمو وروڼو! لکه څرنگه چي دمشارطې په بحث کي داخبره ذکر سوه چه هرمسلمان ته پکارده چه بايد دئ هرسهاردورځي په سرکښي بايدداسي وخت ولري چه وخپل نفس ته اوو خپل ځان ته دخير تو صيه وکړي ،دارنگه وهر مسلمان ته داهم پکار ده چه هره ورځ چه تيره شي نو دورځي په اخير کښي بايد داسي وقت ولري چه په هغه وقت دئ له ځانه سره ددې حساب وکړي چه په دغه ورځ کښي چه تيره سول ما کوم کوم نيک کارونه وکړل، او په څه طريقه مي وکړل . ايابه دغه ورځ کي خو به له ما څخه دالله په بندگي کښي کوم تقصير له ما څخه نه وي سوي ،اودارنگه په دې کښي فکر ووهي چه په دې تيره ورځ کښي خو به له ماڅخه کومه گناه نه وي صادره سوې . بيا که چيري له خپله نفسه سره په دغه محاسبه کښي کوم د يني نقصان په نظر نه ورغئ نوبايدپه زړه کښي خوشحاله شي ،اوکه يې په کوم نقصان او تقصير په عبادت کښي دخدائ علم راغي نوبايد پريشانه سي اوتوبه گار سي اودهغه نقصان جبيره وکړي ودغه ته محاسبه بعد العمل ويله کيږي.

دامحاسبه داسي مثال لري لکه يو تاجرچه له خپلو شريکانو سره په کال کي او يا په مياشت کښي حساب کوي لپاره ددې چه د تيرکال دتجارت گټه اوتاوان معلوم کړي . دمحاسبی فضيلت او شرعې اهميت :محترمووروڼو! له خپل نفسه سره حساب کول له اسلا مي اعمالو څخه يو بل ډيرمهم اوضروري عمل دئ الله پاک فرمايلې دي : (ياايهاالذين امنوااتقوالله ولتنظرنفس ماقدمت لغد) يعني ائ هغو کسانو چي ايمان يې راوړئ دئ وويريږی له الله (جل جلاله) څخه ،او ودي گوري هرنفس و دې ته چي څه مخکي ليږلي دي ده لپاره د سبا ،يعني هر نفس دي په دې کښي سوچ او فکر کوي چي ايا د قيامت د ورځي لپاره ما کوم څه کړيدي او که مي نه دي کړي ،اوکه مي کړيوي نو ايا داسي څه مي کړي دي چي د هغه څه په سبب الله (جل جلاله) راڅخه راضي سي ،اوجنت مي نصيب سي ،او دآخرت له عذابو څخه خلاص سم . او که مي پرعکس او خلاف ددې نورڅه کړي دي . په دغه مبارک آيت کښي الله پاک په دغه قول کښي چي �ولتنظر نفس ما قدمت لغد�و همدغي� محاسبې بعد العمل � ته اشاره فرمايلې ده ،اوبندگان يې په دې سره امر کړيدي چي دوی هروخت بايد له خپله نفسه سره حساب کونکي وي . حضرت عمر �رضي الله عنه � فرمايلي دي : (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا، وزِنوهاقبل أن تُوزَنوا) يعني حساب کوی ! له نفسو خپلو سره له مخه تر دې چي حساب درسره کرکيږي له تاسي سره ــــيعني دقيامت په ورځ ـــ او تلی نفسونه خپل له مخه تر دې چي تلل کيږی تاسي ــ يعني د قيامت په ورځ ــ . همدارنگه روايت دئ چي حضرت عمر به هره شپه خپلي دواړي پښي په � دُره � وهلې ،او و خپل نفس ته به يې ويل چي : کوم څه دي په نن ورځ کښي د آخرت لپاره وکړل ؟ ؟ . همدارنگه حضرت مَيمُون بن مِهران فرمايلي دي چي : هيڅ يو بنده له متقيانو څخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سي شميرل کيدلائ ،ترهغه پوري چي دَئ له خپل نفس سره داسي محاسبه عادت و نه گرځوي چي هغه سخته وي تر محاسبې د يوه شريک له بل شريک سره چي په تجارت کښي ورسره شريک وي .

هم دارنگه روايت دئ چي حضرت أبو طلحه �رضي الله عنه �په حال د لمانځه کښي په يوه مرغه مشغول سو ،يعني يو مرغه يې وليدئ او په هغه کښي يې سوچ بندسو،اوپه دې وجه يې په حضور د زړه کښي خلل راغلئ . نو ده مبارک په بدل کښي ددغه کار يو باغ د الله (جل جلاله) درضا لپاره صدقه کړ* .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرابطې څلرم قسم:

محترمو وروڼو ! د مرابطې څلرم قسم �معاقبة النفس � ده ،یعني سرزنښت او عذاب ورکول و نفس خپل ته . تفصیل او توضیح ددغه څلرم قسم په دې ډول ده : چي کله انسان له خپله نفسه سره محاسبه وکړي ،او له نفسه سره د حساب کولو په نتیجه کښي انسان په دې اګاه سي چي ځما له نفس څخه فلانۍ ګناه ،یا فلانئ تقصیر په عبادت کښي د الله پاک صادر سویدئ ،نو په دغه وخت کښي و دغه انسان ته په کار ده چي و خپل نفس ته سرزنښت او سزا ورکړي . په دې ډول چي خپل نفس ملامت کړي ،او و دې ته یې متوجه کړي چي له سوي ګناه او تقصیر څخه توبه ګار سي ،او ویو داسي نیک کار او نیک عمل ته مخ ورواړوي چي د تیر تقصیر جِبران په وسي .

د مثال په ډول یو سړي د نفس د شهوت اوخواهش په سبب حرام شئ وخوړئ ،نوپه دې صورت کښي ونفس ته دسرزنښت ورکولو یوه برخه داده چي دغه سړئ �لوږه� پر ځان باندي راولي،اوپه حلاله ډوډۍ هم ځان نه مړوي ،اوروژې و نیسي ،ددې لپاره چي ونفس ته ئې یو قسم سرزنښت ورکړسي،اوپه آینده کښ بیا د حرامي غذا خواهش څرګند نه کړي . دارنګه په لمانځه کښي له سړي څخه تقصیر وسي ،نوددې په سبب باید دَئ و خپل نفس ته په دې ډول سرزنښت ورکړي چي ډیر نفلونه وکړي . اودارنګه یې په تهجد او نورو نفلي عباداتو مکلف کړي .محترمو ودغه ته �معاقبة النفس � ویله کیږي ،چي ښه وضاحت به ئې په ضمن کښي ددې درته راسي چي د الله (جل جلاله)د مخلصو بندګانو د معاقبة النفس یو څو � نمونې � درته ذکر کړم :

له� حضرت منصور بن ابراهیم � څخه روایت دئ چي داالله �عزوجل� دعبادت ګذاره بندګانو څخه یوه سړي له یوې ښځې سره خبري کولې ،نو کرار په کرار د خبرو پائ ودې ته راورسیدئ چي د ښځې پر �ورانه � باندي یې لاس کښیښودئ ، وروسته له دې یو دم پر دغه کار باندي سخت پښیمانه سو ،اوبیا یې خپل دغه لا س وأور ته ونیوئ ،ترهغه پوري یې نیولئ ؤ چي لاس ئې پر مخ و سوځیدئ او ختم سو . همدارنګه روایت دئ چي په بني اسرائلو کښي یو نفر ؤ چي ډیره زمانه یې په یوه عبادت ګاه کښي د الله (جل جلاله) عبادت وکړ ،یوه ورځ له عبادت ګاه څخه راووتئ ،نوناڅاپه یې پر یوه ښځه باندي سترګي ولګیدلي ،اوفي الحاله له دې ښځې سره د مینې په آفت مبتلا سو ،اوبده اراده ئې په زړه کښي را وګرځیده ،اوددغي ښځې په نیت یې له عبادت ګاه څخه خپلي دواړي پښې رادباندي کړې .الله عزوجل �دده د تیر عبادت په سبب پر ده باندي رحمت وکړ ،او دده په زړه کښي یې ویره پیدا کړه ،نوبیرته پښیمانه سو .بیا کله چي یې اراده وکړه چي خپلي پښې بیرته وعبادت ګاه ته داخلي کړي ،نو في الحاله یې دا فیصله وکړله چي ځما دغه پښې د الله پاک په نافرماني کښي له عبادت ګاه څخه خارجي سویوي ،نوځما دي په خدائ تعالی قسم وي چي ځما تر مرګه پوري زه دا خپلي پښې وعبادت ګاه ته داخلي نه کړم .بیا ئې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه خپلي پښې دباندې پړسېدې ،ترهغه پورې چې بارانو، واورو ، بادو اولمر دغه دواړې پښې ورڅخه پرې کړلې ،اوده پر دې باندې د الله �جل جلاله � شکر ادا کړ

په يوه بل روايت کښې راځي چې حضرت تميم داري �رضي الله عنه� يوه شپه بيده سو او د تهجد دلمانځه لپاره نه سو راپيدار ،نوددې په بدل کښې يې وخپل نفس ته دا سرزنښت ورکړ چې يو کامل کال ئې د شپې خوب نه دئ کړئ ،او ټوله شپه به په عبادت کښې مشغول ؤ . محترموورونو ! ودغه ته �معاقبة النفس� ويله کيږي .دغه کوم قولونه چې موږ يې ذکر وکړ د إحياء العلوم په څلرم جلد کښې مطالعه کړی.. !!!

د مرابطې پنځم � ٥ � قسم:

محترمو ورونو ! دمرابطې پنځم قسم � مجاهده � ده . مجاهده ودې ته ويله کيږي چې انسان پخپل ځان کښې د عبادت اود طاعت په کارو کښې کسلت او سستي محسوسه کړي ،او بې شوقي او بې ذوقي ورته پيداسي ،نودغه انسان وخپل نفس او ځان ته ادب ورکړي . په دې ډول چې له دې سره سره چې عبادت او طاعت ،باندې ثقيل او درونډ وي ،خپل نفس په جبر سره و سختو او ګرانو عبادتو ته متوجه کړي ،ترڅو چې اساسي عبادتونه لکه فرض ،واجب ،سنت او مستحب . اوارنګه له ګناوو څخه اجتناب دده ونفس ته ډير اسانه کارونه معلوم سي ،اوکسلت او سستي د الله (جل جلاله)په بندګۍ کښې ورڅخه ليري سي .لکه چې د الله تعالی صالحو او نيکو بندګانو به دغه ډول کول ،چي يو څو نمونې يې د مراقبې په بحث کښې موږ درته ذکرړلې ، اوځيني نمونې يې دلته درته ذکر کوم:

له حضرت عمر بن الخطاب �رضي الله عنه �څخه يوه ورځ دماځيګر د لمانځه جماعت تير سو ،نوددې په بدل کښې ده مبارک خپله ځمکه ــ چې دوه سوه درهمه يې قيمت ووــ دالله جل جلاله � د رضا لپاره صدقه کړې . همدارنګه دده مبارک له ځوئ عبدالله څخه چې به کله يو لمونځ د جماعت � فَوت �سو نو هغه شپه به ئې ټوله روڼه کړله ،اونفلونه بې کول . يوه شپه له ده مبارک څخه د ماښام لمونځ دونډې قدر ناوخته سو چې دوه ستورې په اسمان کښې ښکاره سول ،نو ددغه ځنډ او تأخير په بدل کښې ده مبارک دوه مريي يونه �غلامان � ازاد کړل .

دلته که يو څوک داسې سوال وکړي چې که چيرې ځما نفس موافقه نه راسره کوله چې زه مجاهده يعني تکليف کشي د ذکر سوي طريقې مطابق وکړم ،نو بيا به ددې علاج څه وي ؟ جواب ددې دادئ چې پ دې صورت کښې بايد دوه کاره وسي : اول داکار چې د هغو خلګو چې د الله �جل جلاله � په عبادت او طاعت کښې ئې عقل حيرانونکي تکليفوه او زحمتونه کَش کړيدي ، بيانونه او ددوی د زندګۍ حالات په کتابو کښې وکتل سي . دوهم داکار چې د الله (عزوجل) د يوه داسې �بنده �سره صحبت و ملازمت وکړ سي چې هغه د الله پاک د عبادت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کارو کښې زيات تکليف کَش او زحمت کَش وي . عبدالواحد بن زيد فرمايلي دي : چي د چين په راهبانو کښې د يوه راهب و عبادت خانې ته راغلم ،او ور ږغ مي کړل چي ایٔ راهبه ! ده جواب رانه کړ ،بيا مي وربړغ کړل چي اې راهبه !! بياده جواب رانه کړ ، بيا ميوربړغ کړل چي ایٔ راهبه !! ! نو دَیٔ پر ما باندي راښکاره سو او راته وې ويل چي : ایٔ سړيه زه خو راهب نه يم . ځکه چي په حقه سره راهب هغه څوک دیٔ چي له الله تعالی څخه ويرېږي ،اوصبر کوي پر هغه مصيبت او تکليف باندي چي دالله پاک له طرفه وده ته ور ورسيږي ، او راضي وي په قضا دالله(جل شانه) او حمد او ثنا د الله (جل جلاله)وايي پر خاصو او لازمي نعمتو د الله پاک ،اوشکراداکوي خدایٔ لره پر عامو او شاملو نعمتو د الله پاک ،او تواضع او عاجزي کوي و عظمت او لويي ته د الله پاک ،او ذليل ګرځوي خپل ځان و عزت ته دالله پاک ،اوغاړه ئې ايښې وي و قدرت ته د الله پاک ،او فکر کوي په حساب اوپه عذاب کي دالله پاک ، نوپه دې سبب يې ټوله ورځ روژه وي اوټوله شپه و خدایٔ پاک ته په عبادت کښې ولاړ وي . دغه واقعي راهب دیٔ ! او هر څه چي زه يم نو زه يو خروړیٔ سپیٔ يم په دغه عبادت خانه کښې مي خپل ځان له خلګو څخه رابند کړیٔ دیٔ ،ددې لپاره چي خلګ راڅخه ونه داړل سي . عبدالواحد وايي چي : بيا ما له دغه راهب څخه پوښتنه وکړله چي دا اوس خلګ چي له خدایٔ (جل جلاله) څخه يې په عمومي ډول تعلق شکيدلیٔ دیٔ ،نوله خدایٔ تعالی څخه د خلګو د تعلق ،دقطع کيدو او شکيدلو بنيادي سبب کو شیٔ دیٔ ؟؟ نو ده راته وويل چي : ایٔ ځما وروره ! خلګ له خدایٔ څخه بل هيڅ شیٔ نه پرې کوي ماسيوا له محبت څخه د دنيا ،او عاقل او هوښيار سړیٔ هغه دیٔ چي دنيا او د دنيا محبت يې له خپل زړه څخه ليري کړ ،اوله ګناوو څخه توبه ګار سو ،او پر هغه کارو باندي ئې مخ را وګرځاویٔ چي د هغو کارو په سبب دَیٔ و خپل رَب ته ور نژدې کيږي . وحضرت داود طايي �رحمه الله � ته يو چا وويل چي : کاشکي دي دا خپله ږيره مبارکه ږمونځ کړې وایٔ ؟ ده مبارک ورته وفرمايل چي : ږيره ږمونځول خو دفارغ او خلاص سړي کار دیٔ ،زه دالله پاک له شغل څخه دوندي فراغت نه لرم چي ږيره ږمونځ کړم . لکه عبدالرحمن بابا چي فرمايلي دي :

رحمان هومره له خپل ياره اوزګار نه دیٔ چي غوږ ونيسي ناصح غوندي اوزګار ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترموورونو ! معاتبة النفس ودې ته ویل کیږي چې انسان همیشه و خپل ځان ته وَعظ او نصیحت کوي ،اودده تقصیرات او بې لاري ورته په ګوته کوي ،او له یوه طرفه دالله پاک نعمتونه او احسانونه په یاد وروليي ،او له بله طرفه د مرګ ،قبر او دآخرت و سختو او مشکلو حالاتو ته ـــ کوم چې د هر انسان ومخ ته راتلونکي دي ـــ متوجه کوي . ځکه نصیحت او د عبرت خبري کې و ځان ته ځوک وکړي او که و بل ته (په دې شرط چې په اخلاص او صداقت سره وي) حتما فائده او نفع رسوي . لکه الل (جل جلاله) چې فرمایلي دي : {وَذَکِّر فان الذکری تَنفَعُ المؤمنین } یعني او پند ورکوه اێ رسوله ! و خلګو ته ،ځکه بې شکه پند او نصیحت نفع او ګټه رسوي و مؤمنانو ته . انسان ته په کار ده چې اول و خپل ځان ته نصیحت وکړي او بیا ونورو ته . وحضرت عیسی علیه السلام) ته الله تعالی وحي وکړله چې اێ د مریمي ځویه و خپل ځان ته نصیحت وکړه ! بیا که ستا نفس دغه نصیحت قبول کړ نو بیا ونورو ته نصیحت کوه ،اوکه دې چیري داسي ونه کړل نوبیا له ما څخه حیا وکړه په دې کار چې ونورو ته نصیحت کوې . لکه حافظ شیرازي (رحمه الله) چې فرمایلي دي :

واعظان که این جلوه در محراب و منمبر مي کنند چون به خلوت آیند ایشان کار دیگر میکنند

محترمومسلمانوورونېودتصوف اوعرفان په دې برخه کښي اودارنګه په راتلونکي برخه کښي دمشت نمونهء خروارېه ډول

د اولیاء کرامو ، د طریقت دواقعي مشائخو ، د الله (جل جلاله) دمختلفو نومودتجلیاتواو د ظهور په وجه د بیلابیلو مرتبواومقاماتوبیان درته کوم البته په ډیروروسته کښي به انشاء الله ودغه بیان ته بیرته دتفصیل اودتکمیل دپاره راوګرځم:

محترمو وروڼو د تصوف او عرفان په مباحثو کښي دغه بحث ډیر نایابه ، دقیق ،اوبې انتهاپه زړه پوري بحث دئ . محترمو ! د الله (جل جلاله) هر نوم د اولیاءکرامو په زړو،اوبواطنو کښي ځانته ځانته تجلِي او ظهورلري . دیوه ولي پر زړه باندي د الله تعالی د یوه نوم ظهور او تجلی غالبه سوې وي ،او د بل ولي پر زړه باندي بیا د بل نوم د الله پاک تجلی اوظهور غالب سوې وي و هکذا . نو په دې وجه داولیاء کرامو مرتبې سره جلا جلا وي ،اوپه دغه لحاظ یې نومونه هم سره مختلف وي ،چې تفصیل یې په دې ډول دئ :

د اولیاوو په ډله کښي یو قسم داسي اولیاء دي چې و هر یوه د دوی ته �عبدالله � ویل کیږي . عبدالله وهغه ولي ته ویل کیږي چې دده زړه د الله(جل جلاله) د اسم ذات ـــ چې لفظ دالله دئ ـــ په تجلی او ظهور سره مشرف سوئ وي . اومشرف کیدل په تجلی او په ظهور ددغه مبارک نامه سره مستلزم دئ ،مشرف کیدلو لره د ولي په تجلی سره د ټولو نومونو د خدائ پاک . ځکه د الله پاک د ټولو نومونو معنی او مفهوم د� الله � د کلمې په مدلول او معنی کښي داخل دئ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داولياوو په جمله کښي دغه قسم وَلي د مقام او شان په اعتبار تر ټولو ډېر پورته اولوړ دئ ،اودغه نوم په حقيقت کښي د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) نصيب ؤ ،همداوجه ده چي الله پاک په قرآن کريم کښي په دې آيت کښي چي : و أنه لمّا قامَ عبدُالله) دَئ مبارک د عبدالله په نامه ياد کړئ دئ ،او همدارنگه دده په توسط دده په امت کښي چي کوم څوک د قطب و مقام ته رسيدلئ وي هغه هم د حقيقت په لحاظ د عبدالله په نامه سره ياديدلائ سي ،او له قطب څخه پرتّه �سيوی� پر بل ولي او صالح انسان باندي د طريقت له مخي ددغه نوم اطلاق مجاز بلل کيږي.

اودارنگه دوهم قسم په اولياوو کښي داسي اولياء دي چي و هر يوه ته له دوی څخه� عبدالرحمن � ويل کيږي . دا هغه اولياء کرام دي چي هر يو د دوی د الله پاک د رحمن د نامه مَظهَر وي ،يعني د رحمن دمبارک نامه ظهور په دوی کښي غلبه کړيوي . د طريقت له مخي دغه قسم اولياء هر يو رحمة اللعالمين بلل کيږي ،لکه څرنگه چي د رحمن په معنی کښي شمول او عاموالئ موجوددئ . ځکه چي د رحمن معنی داده : هغه ذات چي مهربانه دئ په دنيا کښي پر هر چا . نوپه دې وجه په کوم ولي کښي چي د الله پاک د دغه نوم د تجلي غلبه راغلې وي ، نودهغه وجود هم د هر چا لپاره رحمت گڼل کيږي ، نو ځکه دَاقسم اولياءکرام رحمة اللعالمين بولي .

او دارنگه د اولياوو په منځ کښي يو قسم داسي وليان دي چي هر يو د دوئ د �عبدالرحيم � په نامه ياديږي . دغه قسم هغه اولياء دي چي هر يو د دوئ د الله (جل جلاله) د رحيم د نومه مَظهَر گرځيدلئ وي ، لکه څرنگه چي د الله پاک دغه مبارک نوم د معنی په اعتبار خاص دئ تر مؤمنانو ،اود الله پاک تر صالحو بندگانو پوري . ځکه د رحيم معنی داده : هغه ذات چي رحم کونکئ دئ په آخرت کښي خاص پر مؤمنانو باندي . دارنگه په دغه قسم اولياوو کښي هم دغه خاصيت موجود دئ چي هغه بندگان د خدائ پاک چي پرهيزگاره او صالحان وي ، او الله تعالی ورڅخه راضي وي ،نوپر هغوی باندي دوی رحمت او مهرباني کوي . او هغه انسانان چي الله پاک د دوی د ناوړو � بدو� عملو په وجه پر دوی باندي په غضب کښي وي ،نو پر هغو باندي دوی هم په غضب کښي وي او بَد يې ايسه وي.

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولياء دي چي د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولياوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر يوه ته يې عبدالقدوس ويل کيږي . ددغو قسم اولياء کرامو خصوصيت دادئ چي الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (يعني له دې څخه چي له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښي سي ،مقدس او پاک گرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سيوی بل شئ نه ځايه وي . او همدغه قسم اولياء ددغه مبارک حديث قُدسِي مصداق دي چي داسلام پيغمبر ويلي دي ــ چي الله (جل شانه)فرمايلي دي : (لا يسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ويَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) يعني نه سي ځايولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځايولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پنځم قسم هغه اولياءکرام دي چي د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولياوو ته عبدالسلامان ،او هر يوه ته يې عبدالسلام ويل کيږي . ددغه قسم اولياوو يو خصوصيت دادئ چي الله پاک له غمو ،پريشانيو او آفاتو څخه سالم کړيدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولياء کرام دي چي ودوئ ته عبدالملکان ،اوهريوه ته يې عبدالملک ويل کيږي . دا هغه اولياءکرام دي چي ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلي غلبه کړې وي . ددغه قسم اولياوو خصوصيت دادئ چي الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلګو مالکان ګرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښې ،او په غير کښې په هغه ډول تصرف کوي چي د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلګو په شرعي او ديني کارو کښې پر خلګو باندي ډير شديد او سخت وي.

اوم (٧) قسم هغه اولياء دي چي د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چي وهر يوه ته ددغه قسم اولياوو عبدالمؤمن ويل کيږي . ددغه قسم اولياوو خصوصيت دادئ چي په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره يې په خلګو کې شهرت پيدا کړئ وي .يعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصيبتو څخه په امن کړيوي ،او هم خلګ دوی دډيري غتې امانتدارئ په صفت پيژني .

اتم (٨) قسم په اولياوو کښې هغه خلګ دي چي پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهيمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر يوه ته ددغو وليانو عبدالمهيمن ويل کيږي . ددغه قسم وَلِي يو خصوصيت دادئ چي دَئ هميشه په دې مشاهده کښې وي چي الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقيب ،شهيد او حاضر دئ .اوبل خصوصيت يې دادئ چي دَئ دخپل ځان او د غير مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چي و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چي فرمايلي يې دي (وَاتِ كُل ذِي حَق حَقه) يعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چي زما يو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل حق ورکوه همداسي نورو ته سبق ورکوه

نهم (٩) قسم په اولياوو کي هغه اولياء دي چي پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزيز� د نومه غلبه سويوي . ددغه وليانو وهر يوه ته عبدالعزيز ويل کيږي . د دغه قسم ولي خصوصيت دادئ چي د عزت او غلبې صفت په دوی کښې ډير ښکاره وي، په دې ډول چي هر څوک چي دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چي دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصيب ګرځوي.

لسم (١٠) قسم په اولياوو کښې هغه اولياء دي چي د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلې وي . ددغه قسم وليانو وهر يوه ته عبدالجبار ويل کيږي .ددغه قسم اولياوو يو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت دادئ چي د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چي الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چي الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبرَان کړئ دئ ،او دَئ يې جابرالحال گرځولئ دئ . نوپه دې وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب گرځي.

یولسم (۱۱) قسم په اولیاوو کښي هغه اولیاء دي چي پر ده باندي د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه کړې وي . د اولیاوو په منځ کښي ودغه قسم اولیاوو ته ، وهریوه ته له دوی عبدالمتکبر ویل کیږي . ددغه ډول اولیاوو یوه خاصه داده چي دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبریا او په لویي کښي فنا کړيدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي يې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصیت یې دادئ چي د الله (عزمجده) کبریا ،چي د دوی پر ظاهر او باطن باندي يې غلبه کړې ده ، نو په دې وجه دوی پرَته �سیوی� له الله پاکه و هیچا ته د عاجزی سر نه ټیتوي ،ماسیوی له هغه چا چي و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چي د هغه په مخ کي دوی باید عاجزي غوره � اختیار� کړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو' دطریقت اوتصوف له اهدافوڅخه یوبل ستر هدف دادئ چی دطریقت کامل اومکمل استاذان غواړی چه له هغو انسانانوڅخه چه بې تقواوي بې تقواپې لري کړي ،اودبې تقوایي پرځائ دبې تقوا انسانانو په زړو کښې دتقواملکه پیداشی ،اوتقواداسلام په مقدس دین کښي هغه صفت دئ چه له هرانسان څخه یې په ډیرټینګار سره دخدائ اودرسول لله له لوری څخه طلب کیږي٠ اوداالله جل جلاله په نزدپه انسانانوکښي ډیرشرافت مند اوډیر عزتمندهغه څوک دئ چه ډیر متقي اوپرهیز ګاره وي لکه چه الله جل جلاله د (سورهٔ حجرات) په دیارلسم ایت کښي فرمایلي دي : ان اکرم کم عند الله اتقا کم > یعني بې شکه ډیر عزتمند ستاسي په نزد داالله (جل جلاله) ډیر پرهیزګاره ستاسي دئ ٠ محترمو ورونو ! تقوی په شریعت کي پر < ۷ > قسمه ده ، اول تقوی یعني پرهیز کول له کفر ، شرک ، اونفاق څخه ٠ دوهم تقوی او پرهیز کول دي د بدعت له کارو څخه ، دریم تقوی او پرهیز کول له کبیرو اوغټو ګناهونو څخه ، څلورم تقوی او پرهیز کول له صغیرو او کوچنیو ګناهونو څخه ، پنځم تقوی او پرهیز کول له هغو مباح او روا شیانو څخه چي که انسان په هغو شیانو کښي توغل < انهماک> او ډیر مصروفیت وکړي نو د دې اندیښنه پیدا کیږي چي په ګناه به اخته سي ، شپږم تقوی او پرهیز کول له مشتبه او پوشیده کارو څخه یعني له هغو کارو څخه چي د هغو کارو په باره کښي د انسان په زړه کښي دا تردد او شک پیداسي چي ایا دابه روا وي او که به نارواوي لکه چي حضرت عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرمایلي دي : (لا یبلغ العبد حقیقة التقوی حتی یدع ما حاک في الصدر >رواه البخاري في کتاب الایمان) یعني هیڅ یو بنده و حقیقت ته دتقوی نه سي رسیدلائ تر هغه پوري چي هر هغه کار پریږدي چي دهغه په باره کښي دده په سینه کښي تردد موجود وي ،یعني دا اندیښنه یې په زړه کښي وي چي دا کار خو به ناروا نه وي ، دارنګه دسنن تر مذي او سنن ابن ماجه په کتاب القیامة او کتاب الزهد کښي ددې مبارک حدیث روایت سویدئ چي : لا یبلغ العبد ان یکون مِن المتقین حتی یَدَعَ مالا باس به حذرًا لِما به البَاسُ) یعني هیڅ کله نه سي رسیدلائ هیڅ یو بنده و دې مقام ته چي له متقیانو څخه وشمیرل سي تر هغه پوري چي پریږدي هر هغه کار چي د هغه په کولو کي کوم شرعي تاوان نه وي مګر خو د دې خطره وي چي که دغه کار وکړي نو بیا به په یوه داسي کار مبتلا سي چي هغه په شرع کښي نالایقه کار وي ٠ اوم (۷) قسم تقوی او پرهیزګاري کول دادي چي انسان له الله څخه غیر نور هر څه پریږدي په دې معنی چي هر کار چي که وي که د دنیا اوداخرت کار وي صرف داالله جل جلاله درضا په خاطر یې کوي او بل یې هیڅ مقصد په نظر کښي نه وي نیولئ محترمو ورونو ! د خدائ تعالی ولیان حقیقي پیران ، او طریقت ، تصوف او عرفان د داسي مقدسو اهدافو لپاره کار کوي ، نو تاسي فکر وکړې چي له دغي لاري څخه دمنکرو خلګو به څه درجه وي ٠ کامل پیر ، او مرشد وخپل مرید ته ګوري چي په تاکښي کوم قسمونه د تقوی موجود دي او کوم نسته ، هر قسم دتقوی چي په ده کښي وجود نه لري نو مرشد یې کوښښ کوي چه په خپله توجه ، باطني فیض ، او په روحاني تعلیم سره په همدغه مرید کښي هغه قسم د تقوی موجود کړي ٠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اولیاوو څلرم (۴) قسم:

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولیاء دي چي د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولیاوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر یوه ته یې عبدالقدوس ویل کیږي . ددغو قسم اولیاء کرامو خصوصیت دادئ چي الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (یعني له دې څخه چي له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښي سي ،مقدس او پاک گرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سیوی بل شئ نه ځایه وي . او همدغه قسم اولیاء ددغه مبارک حدیث قُدسِي مصداق دي چي داسلام پیغمبر ویلي دي ـ چي الله (جل شانه)فرمایلي دي : (لا یسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ویَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) یعني نه سي ځایولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځایولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

او پنځم قسم هغه اولیاءکرام دي چي د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولیاوو ته عبدالسلامان ،او هر یوه ته یې عبدالسلام ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چي الله پاک له غمو ،پریشانیو او آفاتو څخه سالم کړیدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولیاء کرام دي چي ودوئ ته عبدالملکان ،اوهریوه ته یې عبدالملک ویل کیږي . دا هغه اولیاءکرام دي چي ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلي غلبه کړې وي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چي الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلگو مالکان گرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښي ،او په غیر کښي په هغه ډول تصرف کوي چي د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلگو په شرعي او دیني کارو کښي پر خلگو باندي ډیر شدید او سخت وي.

اوم (٧) قسم هغه اولیاء دي چي د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چي وهر یوه ته ددغه قسم اولیاوو عبدالمؤمن ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چي په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره یې په خلگو کي شهرت پیدا کړئ وي .یعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصیبتو څخه په امن کړیوي ،او هم خلگ دوی دډیري غټي امانتدارئ په صفت پیژني .

اتم (٨) قسم په اولیاوو کښي هغه خلگ دي چي پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهیمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر یوه ته ددغو ولیانو عبدالمهیمن ویل کیږي . ددغه قسم وَلِي یو خصوصیت دادئ چي دَئ همیشه په دې مشاهده کښي وي چي الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقیب ،شهید او حاضر دئ .اوبل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصيت يې دادئ چي دَئ دخپل ځان او د غير مراقبه،اوڅارنه كوي ،په دې ډول چي و هر خاوند د حق ته خپل حق وركوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل كوي چي فرمايلي يې دي (وَاتِ كُل ذِي حَق حَقه) يعني او وركوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لكه چي زما يو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل خپل حق وركوه همداسي نورو ته سبق وركوه

نهم (۹) قسم په اولياوو كي هغه اولياء دي چي پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزيز� د نومه غلبه سويوي . ددغه وليانو وهر يوه ته عبدالعزيز ويل كيږي . د دغه قسم ولي خصوصيت دادئ چي د عزت او غلبې صفت په دوی كښي ډير ښكاره وي، په دې ډول چي هر څوک چي دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چي دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصيب ګرځوي.

لسم (۱۰) قسم په اولياوو كښي هغه اولياء دي چي د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلي وي . ددغه قسم وليانو وهر يوه ته عبدالجبار ويل كيږي .ددغه قسم اولياوو يو خصوصيت دادئ چي د دوی په بركت سره الله تعالی د هر شي د كسر او نقصان جِبران كوي . ځكه چي الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چي الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبرَان كړئ دئ ،او دَئ يې جابرالحال ګرځولئ دئ . نوپه دې وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب ګرځي.

يولسم (۱۱) قسم په اولياوو كښي هغه اولياء دي چي پر ده باندي د الله تعالی د �المتكبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه كړې وي . د اولياوو په منځ كښي ودغه قسم اولياوو ته ، وهريوه ته له دوی عبدالمتكبر ويل كيږي . ددغه ډول اولياوو يوه خاصه داده چي دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تكبر، كبريا او په لويي كښي فنا كړيدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي يې و الله تعالی ته كړې ده . او بل خصوصيت يې دادئ چي د الله (عزمجده) كبريا ،چي د دوی پر ظاهر او باطن باندي يې غلبه كړې ده ، نو په دې وجه دوی پرَته �سيوی� له الله پاكه و هيڅا ته د عاجزی سر نه ټيتوي ،ماسيوی له هغه چا چي و دوی ته دالله پاک له طرفه داحكم وي چي د هغه په مخ كي دوی بايد عاجزي غوره � اختيار� كړي .

محترموو روڼوپه دې برخه كښي ددې بيان درته كوم چي

د كومو شرطو له مخي يو شخص پير او مرشد جوړيدلاۍ سي ؟

محترمو ! يو څوک چي په طريقت كښي شيخ كامل ، مكمل ګرځي ،نوپه ده كښي به خامخا دغه شرطونه موجود وي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول : د ديني علم خاوند به وي ، او په قرآن كريم ،او د نبي عليه السلام په احاديثو به عالم وي . ځکه چي غرض له دې څخه چي څوک له ده سره بيعت كوي ،اومُريد يې ګرځي دادئ چي دَئ به و هغه ته (امر بالمعروف او نهي عن المنكر) كوي ،يعني په فرضو ،واجبو، سنتو ، مستحبو ،اود خير په كارو به دَئ و خپل مُريد ته امر كوي ، او له ناوړو كارو څخه به يې را منع كوي .اودارنګه به دَئ و مُريد ته ددې لارښوونه كوي چي په څه ډول مُريد كولاۍ سي چي باطني سكون ،او له رذيلو اخلاقو څخه تصفيه او په ښو اخلاقو سره خپل باطن ښائسته كول حاصل كړي ،نو څوک چي علم نه لري نو هغه كله د دې قدرت لري چي هدايت دې ويو چاته وكړي .ځکه چي و خداۍ ته او د الله تعالی و دين ته رابلل په حكمت او په موعظه حسنه سره كيږي ، لكه الله پاک چي فرمايلي دي : أُدعوا الى سبيلِ ربک بالحكمة والموعظة الحسنة) يعني اې رسوله ! راوبوله خلګ و لاري ته د رب ستا چي دين د اسلام دئ په حكمت سره او په نيک نصيحت سره .اوپه حكمت او موعظه حسنه سره د خلګو رابلل بې علمه نه سي كيداۍ . اومشائخو د طريقت ټولو په يوه خوله دا ويلي دي چي شيخ د طريقت به په دې ډول وي چي دده خبري به له خلګو سره يا له قرآن څخه وي ، اويابه له حديثو څخه وي ، اويا به دمشائخو له حكايتو او واقعاتو څخه وي.

دوهم به داشرط په ده كښي موجود وي چي عدالت اوتقوی به لري ،په دې ډول چي له كبيرو ګناوو څخه به ځان ساتونكۍ وي ، او پر صغيرو ګناوو به مُصِر او دوام كونكۍ نه وي.

دريم به دا شرط په ده كښي موجود وي چي دَئ به زُهد لري ، يعني له دنيا څخه به مخ اړونكۍ وي ،اود آخرت په كارو كښي به رغبت لري ، اوپر طاعتو او مأثورو ذكرو باندې به حرص ناک وي ، او له الله جل جلاله سره به د ده زړه په دوامداره توګه په تعلق كښي وي.

څلرم به داشرط په ده كښي موجود وي چي و خلګو ته به امربالمعروف او نهي له منكره كوي . په ديني امورو كښي به چشم پوشي ، او إغماض نه كوي.

پنځم به دا شرط به پكښي موجود وي چي د طريقت د مشائخو به يې مُريدي كړې وي ، او له هغو څخه به يې اجازه تر لاسه كړې وي . ځکه د الله جل جلاله عادت پر دې باندي جاري سوۍ دئ چي يو سړۍ تر هغه پوري كاميابه ، مفلِح ، او كامل نه سي ګرځيدلاۍ چي له مفلحينو او د كمال له والاوو سره يې صحبت نه وي كړۍ.

شپږم به داشرط پكښي موجود وي چي زړه به يې هميشه بيداره وي ،زړه به يې نه بيده كيږي ، په دې وجه چي دَئ حقيقي وارث د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) بلل كيږي . او دده مبارک به زړه نه ويده كيدۍ ، او سترګي مباركي به يې بيدې كيدلې ، لكه چي ده مبارک فرمايلي دي :

عَينَاني تَنامان َ لا يَنامُ قَلبِي) يعني دواړي سترګي ځما ويدې كيږي ،او زړه مي نه بيديږي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وم (۷) به داشرط پکښي موجود وي چي د خپلو مُریدانو و مال ته ، او د دوی و حمد ،ثنا او صفت ته به هيڅ طمعه نه کوي (قطب الإرشاد ص ۵۲۷) .

پوسه ! چي په نادر ډول داسي کيدلائ سي چي يو سړئ بې له دې چي تعلم او زده کړه دعلم په دغه متعارف ډول وکړي ، په خفي ډول الله پاک د علم دين خاوند وگرځوي ،او بيا يې په سبب د سلوک او د عمل په علم شيخ کامل او مُکَمِّل کړي ،نو دغه ډول سړئ د خلګو په نزد کوم چي د ده له حال څخه خبر نه وي � اَمِي � وي ، ځکه چي په ظاهره خو ده هيڅ تعلُم نه وي کړئ . او په دې وجه د خپل وخت د عالمانو د اعتراضاتو هدف هم جوړ سوئ وي ، مگر په باطن کښي عالِم وي ، لکه صاحب د � اِبرِيز� کتاب چې په همدغه شکل وَلي تير سوئ دئ . اوپه نادر ډول داسي هم کيدلائ سي چي يو سړئ درازه زمانه له تقواداره علماوو سره په صحبت کښي تير کړي ، او له دې لاري الله جل جلاله ده ته علم ورنصيب کړي او بيا يې د سلوک په سبب په ولايت سره مشرف کړي ، که څه هم ده په معتاد ډول تعلم نه وي کړئ . او کله داسي هم کيدلائ سي چي يو سړئ پرته له دې چي له يوه ژوندي شيخ سره بيعت وکړي د يوه وفات سوي وَلي په سبب شيخ د طريقت و گرځي ، چې و دغه راز شيخ ته د اهل طريقت په اصطلاح کښ � أُوَيسِي � ويل کيږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلام کښې اول ځل د صوفي په نامه څوک یاد سویدئ:

حضرت مولانا عبدالرحمن جامي رحمه الله په خپل کتاب (نفحات الأنس) کښې په دې اړه داسې فرمایلي دي:

چې حضرت شیخ سفیان ثوري رحمه الله فرمایلي دي چې دلومړي ځل لپاره حضرت ابوهاشم رحمه الله چې دشام اوسیدونکئ وو اوډېر پرهیزګاره او متقي شخصیت وودصوفي په نامه سره یاد سو . حضرت سفیان ثوري رحمه الله فرمایلي دي چې زه په دې نه پوهیدم چې صوفي وچاته ویل کیږي تر څو چې مي ابوهاشم صوفي ولیدئ . حضرت سفیان ثوري رحمه الله چې په خپل وخت کښې مجتهد مطلق وو ، او دامام اعظم ابوحنیفه رحمه الله له زمانې څخه برخورداره وو په(٢٦١) هجري قمري سنه کښې په بصره کي وفات سویدئ . دطریقت او تصوف اساسي هدفونه اومقاصد:

محترمو وروڼو ! اوس دطریقت او تصوف په اساسي بحثو پیل کوو چې په دې بحثو کښې به تاسي دطریقت اوتصوف له ټولو اړخو څخه انشاءالله په پوره توګه خبر سۍ ،که څه هم د طریقت او تصوف بحثونه ډېر غامض او باریک دي خو موږ به ئې انشاءالله په داسي ساده الفاظو سره تشریح کوو چې هر څوک به په ډېره اساني سره په پو هیږي په دې بحثو کښې به و تاسي ته د طریقت او تصوف بنیادي مقصدونه ، او د شیخ او مرشدکیدولپاره ضروري شرطونه ، اودارنګه له مرید سره لازم صفتونه ،همداډول داولیاوو دشان عظمت ، او لوئ والئ ، او دخدائ (ج)له ولیانو سره دتعلق او محبت ګټي ، او له دوی سره د دښمنئ او عداوت نقصانونه ، همدارنګه په طریقت کښې د اولیاؤ قسمونه ، او د طریقت مختلفي سلسلې ، او د دوی مختلفي تګ لارې په تفصیل سره بیان سي.

اول دطریقت او تصوف اساسي یا بنیادي اهدافو ته متوجه سۍ ! په اجمالي ډول باید ووایم چې د طریقت او د تصوف مقصد دادئ چې هغه انسانان چې له الله جل شانه څخه دردیلو اخلاقو په ذریعه اودارنګه د ناسمو اعمالو په وایسطه پرې سوي ، جلاسوي ،او لیري سوي وي ، اوهغه انساني سلیم ،او صحي فطرت کوم چې پر هغه فطرت باندې الله پاک هر انسان پیدا کړیدئ له لاسه ور کړئ وي دغه انسانان بیرته له الله �جل جلا له� سره وصل کړي او بیرته یې د هغه فطرت خاوندان کړي چې د اسلام پیغامبر حضرت محمد �صلی الله علیه وسلم � یې په دغه مبارک حدیث کي ذکر کړیدئ چې : (كل مولود يولد على فطرة الاءسلام فابواه يهودانه او ينصرانه او يمجسانه) او دا کار دطریقت او تصوف استاذان په دې ډول کوي چې دغه قسم انسانان په خپله توجه او محنت او تعلیم سره ، اوپه خپل فیض او برکت سره په تذکیه ، او په تحلیه ، او دالله �جل جلاله� په عشق سره مشرف وګرځوي

بسم الله الرحمن الرحیم ، نحمده ونصلی علی رسوله الکریم

محترمووروڼوپه طریقت کښی اودطریقت داستاذانوپه نظرکښی د حضرت حق سبحانه و تعالی د ذات او صفاتو د مبارکو اسماوو ذکر او یادونه یو غیرمعارض أصل دئ . لکه څرنګه چې د شریعت اسلامي او د قرآني ایاتو او نبوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

أحاديثو له مخي د الله جل جلاله ذكر و الله جل جلاله ته د قربت او د نزديكت او دارنگه د انسان د ظاهري او باطني پاكوالي او د قلبي تصفيې لپاره ډير أهم كار او عمل بلل سوئ دئ ، لكه الله جل جلاله چي فرمايلي دي : فاذكرواني أذكركم واشكروالي ولاتكفرون .

د الله جل جلاله د ذكر په اړه به ان شآءالله تفصيلي معلوماتونه د طريقت او شريعت له نظره په راتلونكو برخو كښي درته راسي ، دابرخه فقط و فقط د دغه عظيم الشانه مَبحَث د عنوان او د سرليک په ډول وليكله سوه .

قدرمنو ورونو

ذكر په عربي ژبه كښي د يادوني معنى وركوي چي څوک يو شئ يا يوحالت يادوي ، لكه مسافر چي دكورنۍ څخه ليري د پرديسي په حالت كښي خپل كور او خپلوان يادوي .

د ذكر بله معنى د هيري ضد مفهوم افاده كوي مثلا : دوه جمع دوه څلوركيږي يا اور تود او سوځونكئ دئ يا داسي نور مسايل چي ذهن يې أكثراً نه هيروي ، دژبي بيان يا د قلم د ليكني د اثره افادې ته هم ذكر ويل كيږي ، په ذهن كښي ديوې موضوع يا شي حاضرول د هغه شي يا موضوع ذكر بلل كيږي ، ذكر د زدكړې معنى هم وركوي او د ځينو نورو مفاهيمو د افادې لپاره هم استعماليږي ، نصيحت او پند ته هم ذكر ويل سوئ دئ .

په قرآن عظيم كښي يو شمير اياتونه د ذكر په باره كښي نازل سويدي ، او د مسلمانانو د نجات او فلاح لپاره يې د خدائ (جل جلاله) د مباركو أسماؤ د ذكر هدايت كړئ دئ ، مثلا:

�د خپل خدائ نوم سهار او ماښام يادوه . �

حضرت أبوسعيد (رضي الله عنه) وايي چي د حضرت رسول أكرم (صلى الله عليه وسلم) څخه پوښتنه وسوه چي د قيامت په ورځ د خدائ (ج) په نزد كوم بنده افضل او لوړ دئ ؟

ده مبارک (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل چي : د خدائ ذكركونكي (نر او ښځي) .

بيا پوښتنه وسوه چي يارسول الله اياد ذكرالهي كونكئ د خدائ په لار كښي د جهاد كونكي څخه هم أفضل دئ ؟

پيغمبر (ص) ورته وفرمايل : كه هغه جهادكونكئ خپله توره پر كافرانو او مشركانو وچلوي تر دې چي د هغه توره ماته سي او هغه خپله په وينو رنگ سي (يعني شهيد سي) بيا هم د خدائ ذكر كونكئ په مرتبه كښي د هغه څخه بهتر دئ .

)د مشكوة حواله پر صحيح ترمذي . (

په بخاري شريف كښي له حضرت أبوهريرة څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي الله تعالى فرمايي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه د خپل بنده سره يم تر څو پوري چي هغه مايادوي او د هغه دواړي شونډي زما په ذكر سره حركت كوي .

د حضرت عبدالله بن عمر (رض) څخه روايت سوئ دئ چي رسول الله (ص) فرمايلي دي : الاولكل شيء صقالة وصقالة القلوب ذكرالله ،يعنى

دهر شي صفايي سته او د زړه صفايي د خدائ (جل جلاله) ذكر دئ ، او د خدائ (ج) د عذاب څخه د خلاصون لپاره تر ذكر الهي هيڅ شئ بهتر نسته . اصحابو عرض وكړ ايا د خدائ (ج) په لاره كښي تر جهاد هم أفضل دئ ؟ ده مبارك (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل : كه څه هم د جهاد كونكي توره په جنگ كي ماته سي . (مشكوة شريف).

محترمواسلامى ورونړوله مخه ترتحليل دمباحثو دذكرپه دې برخه كښى داهل السنت والجماعت دڅلوامامانوموقف درته ذكركوم كوم چى دتصوف اوطريقت په باره كښى يې درلودئ چى بيان يې په دې شرحه دى

اول

امام اعظم ابوحنيفه نعمان رحمه الله،څموږدغه مبارك اوعاليقدره امام په تصوف كښى صاحب دطريقت ؤپه هداية النافع كښى مذكوردى چى امام اعظم په طريقت كښى دامام جعفرصادق شاگرداومريدؤپه درمختاركي اوپه حاشيه دابن عابدين كښى پردرمختارباندى راغلى دى چى ابوعلى دقاق ويلى دى چى مادطريقت اخذله ابى قاسم نصرآباذى څخه كړيدى اوابوقاسم ويلى دى چى مادطريقت اخِسته له شبلى څخه كړى دى اوهغه له سرى سقطى څخه اوهغه بياله معروف كرخى څخه اوهغه بياله داوودطائى څخه اخذدطريقت كړيدى اوهغه بيا علم اوطريقت دواړه له امام اعظم ابوحنيفه څخه حاصل كړيدى

دوهم

امام مالك بن انس رضي الله عنه هم صاحب دشريعت اودطريقت ددواړو وو علامه عدوي په خپله حاشيه كښي كومه چي پرشرحه دامام زرقاني پرته ده پرمتن دعزيه كوم چي په فقه مالكي كښي جوړسويدى ددريم جز په صفحه١٩٥ كښي ويلى دي چي امام مالك رحمه الله تعالى فرمايلي دي (من تفقه ولم يتصوف فقدتفسق ومن تصوف ولم يتفقه فقدتزندق ومن جمع بينهمافقدتحقق)يعنى هرڅوك چى دفقهى علم حاصل كړى اوعلم تصوف اوطريقت حاصل نكړى اودطريقت پرلارباندى ولاړنسى نوپه تحقيق سره به دغه سړئ فاسق وگرزى اوهرڅوك چى بياطريقت اوعلم تصوف حاصل كړى اودعلم فقهى تحصيل ونكړى نوپه تحقيق سره به دغه څوك زنديق وگرزى اوهرڅوك چى دغه دواړه علمونه سره جمع كړى نوپه تحقيق سره دغه سړئ وحق ته ورسيدئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم امام شافعی رحمه الله فرمایلی دی چی ستاسی له دنیا څخه دری شیان وماته محبوب دی،اول ترک دتکلف دوهم له خلګوسره ښه معاشرت دریم پیروی اواقتداء په لاره پسی داهل تصوف،انظرکشف الخفاءللامام العجلونی ،ص،۳۴۱،جزء،،۱

څلرم امام احمدرحمه الله فرمایلی دی چی زه ترصوفیه ؤبهترین قومونه نه پیژنم یوچاورته وویل چی دوی سماع اوتواجدکوی ده په جواب کښی و رته وویل چی پریږده دوی چی یوساعت له خپل رب سره خوشحالی وکړی،غذاءالالباب شرح منظومة الآداب،جزء،۱ص،۱۲۰المحمدالسفارینی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښې وتاسی ته په تصوفی اصطلاحاتوکښی دذکردډولوبیان کوم کوم چی په دې شرحه دی:

۱ (تقلیدی ذکر (۲) تحقیقی ذکر (۳) (جلی) څرګند ذکر (۴)(خفی) پټ ذکر

تقلیدی ذکر:

تقلیدی ذکر هغه ډول ذکرته ویل کیږي ، چی ذاکر محض دتقلید له رویه ذکرکوی ، یعنی ژبه یې په ذکر اخته وی ، مګر دزړه حضوریې لا نه وی موجود سوی ، پداسی حالت کی چی یوازی ژبه په ذکر مصروفه وي ، اوزړه ورڅخه خبرنه وی . شیخ اومرشد کوښښ کوي چی په مرید کښی باطنی حضور ، دزړه بیداری ، اوذهنی تمرکز زیات کړی . شیخ پدې پوهیږی چی د سالک په لومړنی دوره کښی دذکر قلبی توجه اوحضور نسبتا لږ وی ، اودهغو مرحلو څخه چی نوی صوفی اوسالک تیریږی ، دزړه دحضور پیداکېده ضرور امردی .ځکه چی په صوفیانه اصطلاحاتو کښی که ذکر په خوله ویل کیږی اوزړه ورڅخه غافله وی ، نتیجه یې داسی ده ، لکه : څوک چی تخم په شوره زاره مځکه کښی وکری . چی حاصل یې طبعا مطلوب نه وی .

تحقیقی ذکر :

دطریقت دسیر اوسلوک له مخې ذکر هغه وخت تحقق پیداکوی ، چی دکامل شیخ له لو ری ومریدته تعلیم اواجازه ورکړه سی ، اودهغه په روح اوزړه کښی ځای ونیسی څوپه دې توګه دذکراغېزه زیاته سی . ذکر په طریقت کښی دمریددلومړنی مرحلې بیا تراخیرنی پړاو پوری ، چی دفنا اوبقا مقامونه دي ، ملګری وي ، ځکه چی ذکر سره دزړه له حضوره مرید مرحله په مرحله دیوه مقام څخه وبل روحانی مقام ته لوړه وی .

جلی ذکر :

جلی اوڅرګند ذکر هغه ډول ذکر ته ویل کیږی چی ، ذاکر نسبتا په لوړ اواز سره ذکر کوی په ځنوتصوفی سلسلوکښی دلوړ اواز یعنی (جلی) ذکر اصل منل سویدی ، دحضرت شیخ عبدالقادرجیلانی (رح) سلسله چی په قادر یه مشهوره ده وجلی ذکرته ترجیح ورکوی .

خفی (کرار) ذکر :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خفی یاکرار ذکر وهغه ډول ذکرته ویل کیږی چی ذاکر په کښته اواز سره ذکر کوی . دحضرت شاه نقشبند (رح) طریقه چی په نقشبندیه ، سلسله سره مشهوره ده ، دخفی ذکر حالت یې منلی دی .

حتی که مرید دعادی خلګوسره په مجلس کښی ناست هم وی دخفی ذکر کولو څخه غافل نه وی . ذکرکه خفی وی یاجلی دمرید دزړه حضورلازم دی . دذکرنوعیت ، او وخت دپیر اومرشد له لوری ټاکل کیږی دذکر په نوعه کښی کله داسی حالت هم راځی ، چی مرید دخپل هر نفس چی با سی یا یې بیرته ننباسی ، د دالله جل جلاله داسماؤ څخه په هغه ډول چی دپیر له لوری وظیفه ورکړه سوی وی ، ذکر کوی ، دسا ایستواوبیرته ننیستوپه هردم کښی (ذکر) دلاسه نه ورکوی ، ځکه چی دمرید دپاره دطریقت له رویه په ذکر کښی یوګړی ځنډهم تاوان لری .

محترمو مسلمانانو له مخه تر دي چي د تصوف او عرفان دشرعی حیثیت په بیان شروع درته کوم ستاسي توجه یوې ضروري خبري ته را ګرځوم ، هغه دا چي دهغو شیانو له جملې څخه چي نن صبا په مسلمانانو کښې په عامه توګه منځ ته راغلي دي او د دې وړ دي چي ډېر افسوس باید سرے پرې وکړي یو لوے شئ دادئ چي له تصوف او عرفان څخه مسلمانان یا غافل دي ، او یا یې مخالف دي ، هغه خلق چي د تصوف اوعرفان عقیده لري له تصوف څخه په غفلت کښې پراتهٔ دي ٠ د مثال په ډول په هیڅ مدرسه ،او مکتب کښي د تصوف د علم یو کتاب هم محصلینو ته نه تدریس کیږي او نه تعلیم ، د اکثرو علماؤ چي پلټنه وشي نو صورتحال یې دا وي چې د تصوف د علم یو کتاب یې په ټول عمر کښي په کتب خانه کښې لا نه وي لیدلئ ، او ځیني خلق لکه وهابیان بیاپه دې ډول دي چي د اسلام د مقدس دین دغه عظیمه شعبه چي تصوف او عرفان دے بیخي کفر او شرک ګڼي ، او صوفیان او اولیاء کرام العیاذ بالله مشرکان او کافران بولي ٠ دبېلګي په توګه په یو کتاب کښې چې د ((فکر صوفي)) په نامه دئ او یو وهابي ملا چي عبدالرحمن نومیږي د تصوف د علم او د اولیاء کرامو په رد کښې جوړ کړئ دئ او نن صبا د انترنیټ له لاري هم شائع شوے دے داسي راغلي دي : چي (العیاذ بالله) تر ټولو هغو فتنو چي مسلمانان په مبتلا شوي دي لویه فتنه د تصوف ده چي ټول قسمونه د کفر ئې په بغل کښې نیولي دي ٠ نو په دې سبب موږ غواړو چي مسلمانانوته د تصوف او عرفان په اړه درجه په درجه مفصل معلومات ورکړو.

د تصوف شرعي حېثیت

محترمو مسلمانانو د تصوف او عرفان دبیان د سلسلې په دې برخه کښي تاسو محترمو ته د تصوف شرعي حېثیت ، او د صوفي دکلمې تحقیق وړاندې کوم ٠ محترمو په اسلام کښې د تصوف شرعي حېثیت په دې ډول دے چې تصوف د دین یو داسي مهمه شعبه ده لکه څنګه چي (فقه) د دین مهمه شعبه ګڼله کیږي ٠د (درمختار) او د فقهي د نورو معتمدو کتابو په حواله لکه څنګه چي د فقهې د علم زدکړه فرض کفائي ده دا رنګه د تصوف د علم زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم په مسلمانانو باندې فرض کفائي ده ۰ د اسلام په ابتدائي دورو کښې حتی د امام ابوحنیفه رحمه الله په زمانه کښې ((علم فقه)) د دین د ټولو شعبو نوم ؤ په دې ډول چې علم عقاید ، او علم د ټولو ظاهري شرعي اعمالو لکه لمونځ ، روژه ، حج ۰ او د تصوف علم ټول په ((علم فقه)) کښې داخل وو همدا سبب دے چې امام ابوحنیفه رحمه الله خپل هغه کتاب چې په عقایدو کښې یې تصنیف کړے دے په فقه اکبر سره مسمی کړیدئ اودې ته دفقهې قدیمي اصطلاح ویله کیږي ، په وروسته زمانه کښې علماوو د ډېر اهتمام له وجهې ((علم عقاید)) ځانته علم وګرځاوو او په ((علم کلام)) سره یې مسمی کړ ، ا و ((علم اخلاق)) یې ځانته علم وګرځاوو او په ((علم تصوف)) سره یې مسمی کړ ، او د ظاهري اعمالو علم یې ځانته علم کړ او په ((علم فقه)) سره یې مسمی کړ او دې ته جدیده اصطلاح ویله کیږي ۰ دجدیدې اصطلاح له مخې د دین علم دري قسمه علم دے علم کلام ، او علم تصوف ، او علم فقه چې په قدیمه اصطلاح کښې دغو دري واړو ته فقه ویله کیده ۰ په قران کریم کښې او دا رنګه په نبوي (ص) مبارکو احادیثو کښې چې امر په تفقه في الدین راغلي دے مراد ورځخه د همدغې قدیمي اصطلاح مطابق زده کول د دغو دري واړو علومو دي ۰ د فقهې او د تصوف تر منځ داسي شدید تړون موجود دے چې عمل کول په فقهې باندې بې له تصوفه ، او عمل کول په تصوف بې له فقهې ممکن نه دے ۰ په قران کریم او په سنت نبوي کښې چې مسلمانان د فقهې په زدکړه امر شوے دے په هغه عمل کول بې له تصوفه ممکن نه دے ۰

محترمو ! تصوف مختلف نومونه لري لکه علم قلب ، علم اخلاق ، احسان ، سلوک او طریقت ۰ په قران کریم او په سنت نبوي (ص) کښې تصوف په اکثرو ځایو کښې د احسان په لفظ سره یاد شوے دے ، او زموږ په زمانه کښې دغه علم د تصوف په نامه سره مشهور دے ۰ محترمو! لکه څنګه چې ډېر افعال او کارونه د انسان له ظاهري اعضاو او اندامونو څخه صادریږي (چې دې ته اعمال ظاهره ویل کیږي) دا رنګه ډېر اعمال بیا داسې دي چې د انسان له باطن او زړۀ څخه صادریږي (اودغو اعمالو ته اعمال باطنه ویل کیږي) بیا لکه څنګه چې دغه ظاهري عملونه د شریعت له نظره ځیني فرض ،او واجب دي لکه لمونځ ، روژه ، زکات ، حج، وتر ،او ځیني سنت ، او مستحب دي ، او ځیني حرام ، او مکروه دي دا رنګه د انسان باطني عملونه د قران کریم او د سنت نبوي (ص) له نظره ځني عملونه فرض دي لکه تقوی ، له خدائ جل جلا له څخه ویره ، له خداے او رسول (ص) سره محبت ، اخلاص ، توکل ، صبر ، شکر ، تواضع ، خشوع ، قناعت ، حلم ، سخاوت ، حیا ، رحم دلي ، وغیره ، دغو اخلاقو ته فضایل او اخلاق حمیده ویل کیږي ۰او ځیني باطني عملونه د انسان بیا حرام او ناروا دي لکه تکبر ، عجب ، ریا ، محبت د مال ، محبت د جاه او منصب ، بخل ، بزدلي ، لالچ ، دښمني ، حسد ، کینه ، سنګدلي ، او بې محله یا له اندازې وتلې غصه ، وغیره چې دغو ته رذائل یا اخلاق رذیله ویل کیږي ۰

او لکه څنګه چې ظاهري اعمال ترفقهې پوري تعلق لري او دفقهې د علم له لاري دظاهري اعمالو فرض والئ او حرام والئ معلومیږي او د علم فقهې د دستور مطابق هر مسلمان مکلف دے چې دغه ظاهري عملونه انجام کړي دا رنګه تمام فقها او علما پردې باندي متفق دي چې له باطني اخلاق رذیله وو څخه ځان ساتل او دا رنګه باطني اخلاق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمیده په ځان کښې راوستل پر هر عاقل ، بالغ مسمان نر ، او ښځه باندې فرض دي په دې اړه د در مختار د اول جلد ٤٠ صفحه وګورئ ۰

له اخلاق رذیله ؤ څخه ځان ساتلو ، او اخلاق حمیده په ځان کښې راوستلو ته اصلاح النفس ، یا تزکیهٔ نفس ، یا تزکیهٔ اخلاق ، یاتهذیب اخلاق یا تهذیب نفس ویل کیږي او دا د تصوفو حاصل او مقصد دے ۰ په قران کریم کي الله پاک د نفس د تذکیې په شان کښې خپلو بندګانو ته دا سې هدایت فرمایلے دے: قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا (سورهٔ شمس ۹ او ۱۰ ایتونه) ۰ یعني په تحقیق سره په مراد ورسیدی هغه څوک چي پاک یې کړ نفس خپل له رزیلو اخلاقو څخه او په تحقیق سره نامراده شو هغه څوک چي پټ یې کړ نفس خپل په رزیلو اخلاقوسره ۰

محترمومسلمانانو وروڼو دتصوف اوعرفان پدې برخه کښی دهغوصفاتوبیان درته کوم کوم چی په طریقت کښی دمرید دپاره ضروردی چی په هغوصفتوسره به موصوف وي د دې دپاره چی له سلوک اودشیخ اومرشد له صحبت څخه ګټه واخلی او وکمال ته ور سېږي اوکه دغه صفتونه په مرید کښی موجود نه وي نوبیا له سلوک اوله صحبت څخه دمرشدفیض اوبرکت نسی حاصله ولای او وکمال ته نسی رسېدلای هغه صفتونه ټول شل صفتونه دي کوم چی دطریقت علماوو ذکرکړیدي اوشرحه یې په دې ډول ده

اول

صفت توبه ده، په طریقت کښي دمریددپاره داضروري ده چي کله له یومرشدسره بیعت وکړي نوبه دنصوح اوداخلاص توبه له ټولوګناووڅخه کاږي اوبیاچي له هرمقام څخه واوچت اولوړمقام ته ورسیږي نودتوبې تجدیدبه کوي ځکه په هرمقام کښي چي دَيْ وي نوځني داسي شیان سته چي نسبت وهغه مقام اووحال ته دده ګناوي بللي کیږي که څه هم دلاندي مقام ووالاته هغه شیان نیک کارونه ګڼل کیږي لکه چي په شریعت اوطریقت کښي دامشهورقول دی(حَسناتُ الابرارِ سیئات المقربین)بلکي دغه مقام اوحال چي ده درلودی نسبت وهغه مقام اوحال ته چي اوس دَيْ ورپورته سودطریقت له مخی ګناه بلله کیږی

دوهم

صفت زهددی یعني له دنیاڅخه بې رغبته کیدل دي،مریدبایدتارک ددنیا وي له عیاشي اوله تنعم او ترفه څخه مخ اړوُنکی وي دمریدبایدله دنیاسره دویني قدرتعلق وي چي شرعاً دي اړتیاورته لري اوفقط دده هغه جدي حاجتونه په پوره کیږي کوم چي دَيْ ورته اړوي،

دریم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفت تجریددی مریدبایدمجردوي په دې معنی چې هغه ټولی علاقې اوتعلقات پرې کړي اوځان ورڅخه وژغوري کوم چې شرعاًدهغې علاقې اوتعلق په مراعت کولوسره دَيْ مکلف نه وي او دالله جل جلاله په لارکښې چې دسلوک اودطریقت لارده دَيْ له ترقۍ اوله پرمختګ څخه راګرزه وي، لکه الله جل جلاله چې فرمايلي دي

)اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِکُمْ واولادکم عَدُوَّالَّکُ ُمْ فَاحْذَرُوْهُمْ (

یعني بېشکه له ښځوستاسوڅخه اوله اولادوستاسوڅخه سته دښمنان تاسي لره نوووېرېږی له دوی څخه یعني ستاسوپه ښځواواولا دوکښې داسي ښځې اواولادونه هم پیداکیږي چې ددوی مراعت اوتعلق تاسي دالله جل جلاله اودهغه درسول(صلی الله علیه وسلم)په مخالفت کښي اچوي نوپه دې وجه دوی‌ستاسي دښمنان

دي نوبایدله دوی‌څخه وویرېږی اوځانونه ورڅخه وساتی،

څلورم

صفت عقیده ده،دمریدبایدعقیده برابره وي مریدبایدهغسي عقیده ولري کومه چې داهل السنت والجماعت له مسیرسره توافق لري اودڅلورواماماتو له تګلاري سره مطابقه وي،مریدبایدله هغوټولوعقیدوڅخه پاک وي کومي چې داهل ا لسنت والجماعت دڅلورواماماتودمسلک مخالفي دي،

محترمواسلامي وروڼوپه تېره برخه کښي ماوتاسي ته ددې خبري ذکرکړي ؤچې دطریقت اودسلوک په لاره کښي چې څوک سیراوسلوک کوي اومُریدوي نودغه مریدبایدپه شلوصفتوسره موصوف وي چې دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه څلورصفتونه ماپه تېره برخه کښي درته بیان کړل په دغه برخه کښي له مذکوروصفتوڅخه یوتعدادنورصفتونه درته ذکرکوم چې بیان یې په دې ډول دی

پنځم له دغوشلو صفتوڅخه تقوي ده مریدبایدپرهیزګاراوله الله جل جلاله څخه وېرېدونکی وي اوله حراماواوشبهَناکو شیانوڅخه بایدمُجْتنِبْ وي په خوراک اوڅښاک اولباس اوجامه کښي باید مُحتاط وي خوالبته په احتیاط کښي له مبالغې اوله افراط څخه هم بایدکاروانخلي ځکه چې بیادوسواس په مرض اخته کیږي اوترڅوچې یې طاقت وي په عزیمت بایدعمل کونکی وي نه په رخصت ،اودطَهارت اودنِظافت بایدپوره خیال ساتي، مګرپه دې باره کښي هم بایدافراط ونکړي چې دوسوسي په مرض مبتلا نسي ،اودارنګه په ټولواحوالوکښي داسلام دپیغمبر صلی الله علیه وسلم دغه هدایت باید نصب ا لعین وګرځوي چې(دَعْ مایُرِیْبُکَ الی مالایریبک)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږمله دغوشلوصفتوڅخه چي دمريددپاره ضروردي صبردی،په شريعت کښي صبرپردرې قسمه دی،اول صبرپرطاعت اوعبادت دالله تعالی باندي، دوهم صبرله معصيت اوله ګناؤ څخه،دريم صبرپرمصېبتوباندي، په مريدکښي بايددغه درې سره قسمونه دصبرموجودوي، اوله دې سره سره مريدبايد دهغوټولوتقييداتواوپابنديوپرتابعداري باندي صبروکړي کومي چي دشيخ اومرشدله لوري ورته په هغوی سره امرکيږي اوله شريعت سره موافقت لري،او که په يوه مرحله کښي په اساني سره صبرکول ورته ګران سي نوله تصبرڅخه دي کاراخلي اوپه تکلف سره دي صبرکوي چي په نتيجه کښي الله جل جلاله وده ته دصبرتوفيق ورکړي لکه چي داسلام پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي (من تَصَبَّرَصَبّرَهُ الله)

اوم له دغوصفتوڅخه مجاهده ده مريدبايدهميشه په جهادحقيقي ،جهادکامِل اوپه جهاداکبرکښي کوم چي عبارت دی‌له مخالفت څخه

دخواهشاتودنفس اودشيطان مصروف وي ځکه چي نفس ترڅوچي دده دخواهش مطابق رفتارنه کيږي نودَيْ دډيرکمزوري ووږي زمري په مثال دی چي په دغه وخت کښي دَيْ ددي توان نلري چي تاپه هلاکت کښي واچوي اوکله چي دده دخواهشاتوتابعداري وکړه سي نوبيا دي ديوه زورراوچاغ زمري په مثال ګرځي اوستاپرهلاکولوباندي قدرت پيداکوي اوهلاکوي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځما معززو اسلامي ورڼو ! د تصوف او عرفان په تیرو دوو برخو کښې ما وتاسي ته د هغو شلو صفتو له جملې ځخه کوم چي د مُرید دپاره ضرور دي اوه ۷ صفتونه بیان کړل ، اوس په دې برخه کښې د همدغو شلو صفتو له جملې ځخه یو تعداد نور صفتونه درته ذکر کوم ، چي په دې شرحه دي:

)۸ (صفت شجاعت دئ :

د مُرید دپاره په طریقت او شریعت کښې اتم صفت کوم چي په ده کښې باید موجود وي دادئ چي مُرید به شجاعت او دلاوري لري ، مُرید باید مردانه او دلیر وي ، تر ځو چي دَی و کولائ سي چي له خپل نفس او شیاطین الجن والانس سره په میړانه مقابله وکړي او همیشه د دوی په مخالفت کښې واقع وي .

)۹ (صفت بَذَل دئ :

مُرید باید جوّاد ، سخي او شندونکئ د مال وي په حقو لارو کښې ؛ ځکه چي یو خو سخاوت د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) له عمده صفاتو ځخه دئ ، او دارنګه د اسلام د مقدس دین له نظره سخاوت د مسلمان دپاره ډیر عظیم صفت دئ او و الله (جل جلاله) ته د تقرب او نزدیکت لویه وسیله ده ، او بل د طریقت په لاره کښې د مُرید دپاره د پر مختللو لوی عامل دئ ، او له دې سره سره بُخل د الله پاک په لاره کښې د پرمختللو ډیر لوی عائق او مانع دئ .

د اسلام پیغمبر فرمایلي دي : � السخي قریبٌ مِنَ اللهِ قریبٌ مِنَ الجنةِ بعیدٌ مِنَ النارِ ، والبخیل بعیدٌ مِنَ اللهِ بعیدٌ مِنَ الجنةِ قریبٌ منَ النارِ � (مشکوة وغیره) .

)۱۰ (صفت فتوّت دئ :

فتوت و جوانمردي ته ویل کیږي ، مُرید باید جوانمرد وي ، په دې ډول چي و هر چا ته پخپله درجه کښې ګوري او و هر حقدار ته خپل حق ورکوي او له نورو ځخه د حقګذارۍ طلبدار نه وي ، او د الله تعالی په دې قول چي :� وآتِ کل ذي حق حقه � او دارنګه د اسلام د پیغمبر په دغو ارشاداتو چي :� کلّم الناسَ علی قدرِ عقولِهِم � او � و أنزلِ الناسَ منازلَهُم � باندي عمل کونکئ وي .

)۱۱ (صفت صدق دئ :

مُرید باید صادق وي ، د مُرید ټولي معاملې که له خدائ سره وي او که د خدائ له مخلوق سره وي باید پر صداقت بِنا وي ، او همېشه یې باید داسلام د پیغمبر دغه هدایت نصب العین ګرځولئ وي چي : � الصدقُ ینجِي و الکَذِب یُهلِک . �

)۱۲ (صفت علم دئ :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مُرید باید په هغه اندازه دیني عِلم حاصل کړئ وي کوم چي دَی ضرورت ورته لري ؛ ځکه د ضرورت په اندازه ددین علم ایزده کول پر هر مسلمان باندي فرض دئ .

امام أعظم أبو حنیفه (رحمه الله تعالی) چي د کومو أحادیثو روایت کړئ دئ د هغوی له جملې څخه (لکه چي طحطاوي ذکر کړیدي) یو حدیث دادئ چي :� طلب العلم فریضة علی کل مسلم . �

)۱۳ (صفت نیاز دئ :

مُرید باید نیاز او عاجزي ولري ، په هیڅ حالت کښي باید عجز ، تواضع او تذلُل په دې شرط چي د الله (جل جلاله) دپاره وي له لاسه ورنکړي او د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و دغه مبارک حدیث ته ځیر وي چي : � مَن تواضعَ لِلهِ رَفعَهُ اللهُ. �

محترمووروڼو دهغوشلوصفتوله جملې څخه کوم چي په طریقت کښې دمریددپاره ضروردي دتصوف اوعرفان په تېروبرخوکښي دیارلس صفتونه ماوتاسي ته بیان کړل اوس دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه وځینونوروصفتوته گورئ،چی په دې ډول دی

)۱۴ (صفت عَیَّارِي دئ،

ددغه صفت مقصددادئ چي مریدبایدخپل ځان ناچیز وشمیري اوپه لااباله توگه بایدخپل ځان ته همېشه کتونکئ وي ،اوله فروتنئ څخه ډک وي، لکه چي یوبزرگ په فارسي نظم کښي فرمایلي دي،

درعشق یاربین که چوعیّارمیرویم سرزیرپانهاده چوشطّارمیـــرویم

درنقطهء مرادبدین دورما رســـیم زیرابسرهمیشه چوپرکارمیرویم

جانرافداي یارگرانمایه کرده ایـــم ورحکم میکندبسردارمیـــــــرویم

مرگ ارکسي بجان بفروشدهمیخریم عیار وار زانکه بریارمیرویم

ماراچه غم زدوزخ وباخلدمان چکار دلداده ایم مابردلدارمیرویم

)۱۵ (صفت ملامتیاده،

په دې معنی چي مریدبایدپه دې ډول وي چي نام اوننگ،مدح اوذم ،رداوقبول دخلگودده په نزد یوشان وي،نه بایددنامه اودشهرت خواهشمندوي اونه بایدددې فکراوسوچ ورسره وي چي خلگ زماښه وایي اوکه بدوایي اوپه خلگوکښي زه مقبول یم اوکه نامقبول یم اونه بایدپه دې باک اوپروا کونکئ وي چي خلگ له ماسره دوستي کوي اوکه دښمني کوي،بد راته وایي اوکه ښه راته وایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

)۱٦ (صفت عقل دئ،

مريدبايدعقل مندوي اوپه هرباب کښي له هوشيارئ اوبيدارئ څخه کاراخستونکئ وي،اوپه مقتضی دعقل عمل کوي خصوصا دخپل استادپيراومرشدپه باره کښي

)۱۷ (صفت ا دب دئ،

مريدبايدادبناک وي اوخاونددښواخلاقووي خصوصاً له خپل شيخ اواستادسره بايدله لوی ادب څخه کاراخستونکئ وي،اوپه ظاهراوپه باطن کښي دخپل شيخ واشاراتوته متوجه وي،اوکه شيخ وده ته دده پرتقصيراتوباندي کومه تنبيه ورکړي نودفعتاً بايددخپل شيخ له تنبيه سره سم دخپلوتقصيراتواصلاح وکړي،اوپه دې باب کښي بايدله هرقسم تعلل،حجت ګويي اوبهانه جويي څخه ډېره کونکئ وي،

مولاناروم صاحب دادب په باب کښي فرمايلي دي ،

ازخـــــــداخواهيم توفيق ادب بي ادب محروم ماندازلــــطــف رب

بي ادب تنهانه خودراداشت بد بلکي آتش درهمه آفـــــــــــــــاق زد

هـــــرچه برماآيدازظلمات غم آن زبــــي باکي وگستاخي است هـم

همدارنګه يوبل بزرګ فرمايلي دي

حافظاعلم و ادب ورزکه درحضرت شاه هرکرانيست ادب لائق خدمت نبود،

محترمواسلامي وروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښي دمريددښلوصفتوله جملې څخه داتلسم او نولسم اوشلم صفت بيان درته کوم اوداولسوصفتوبيانونه مي په تېروبرخوکښي درته کړيدي،

)۱۸ (صفت حسن خلق دئ :

مريدبايدښه اخلاق ولري اوله تکبر،تفاخراوله عجب اوله جاه طلبی څخه اجتناب کونکی وي له خپلوملګرو اوله هرچاسره بايدپه ښواخلاقوګذاره کوي،داسلام په مقدس دين کښي ښه اخلاق په ډېره لوړه کچه اهميت اوارزښت لري،داسلام پيغمبر صلی الله عليه وسلم په يوه حديث کښي کوم چي په مشکوة وغيره کښي ذکرسويدئ فرمايلي دي

)ان من احبکم الي واقربکم مني مجلسايوم القيامة احاسنکم اخلاقا(

اوبالمقابل بداخلاق داسلام دمقدس دين له نظره ددنيا اوآخرت ددناکامي اوبدبختی ډېرغټ سببونه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹) صفت تسلیم دئ :

مُریدبایدو خپل مرشداواستاذته ظاهراًاوباطناً خپل واک اواختیاروسپاري ، خوپه دې شرط چي استاذ اومرشديې واقعاًمرشدوي کامل اومکمل وي،ټگ اوناقص نه وی ځکه له ناقص استاذ څخه اخذ او تعلم د طریقت له مخي داسي مثال لري لکه له شیطان څخه چي دعلم اخذکوي

مولاناروﻣﻰ صاحب فرمایلي دي :

چون بسي ابلیس آدم روي هست ـــ پس به هر دستی نباید داد دست

زانکه صیاد میزند بانگ صـــفیر ـــ تا بگیــــــرد مرغ را آن مرغ گیر

حرف درویشان بدزدَد مَرد دون ـــ تا بگوید بر ســـلیمی آن فسون .

او دارنگه د طریقت علماَؤ فرمایلي دي چي مُرید به و مُرشِد کامِل مُکمِّل ته داسي تسلیم وي لکه مُرده چي و غسل ورکونکي ته تسلیم وي .

۲۰) صفت تفویض دئ :

مُرید باید په مقتضی ددې قول د خدائ پاک چي � وأُفَوِّضُ أمرِي الى اللهِ اِنَّ اللهَ بصيرٌ بالعِباد � خپل ټول کارونه و الله (جل جلاله) ته وسپاري ، لکه چي یوه بزرگ فرمایلي دي:

وکلت الی المحبوب امري کله ـــ فان شاءاحیاني وانشاءاتلفا

اولکه چي یوبل بزرگ فرمایلي دي

بگذاشته ام مصلحت خویش بدو ـــ گربکشد ورزنده کنداوداند

تادل رقم عشق برجان دارد ـــ باران بلابرسردل مېبارد

جانابسرت کزتونگردانم روي ـــ گرعشق هزارازین برویم آرد،والسلام

قدرمنوورونوکوم څه چي زه په دغه اوپه راتلونکو برخه کښي درته لیکم نوباعث پرهغه باندي داشئ دئ چي له ځینوویب سایټو څخه زماځیني بیانونه کوم چي دتصوف اوعرفان په اړه دي بعضوعربي مواقعو او ویب سایټو کوم چي وعراق اووغیره ته منسوب دي نقل کړیدي اوبیاپي داخبره زیربحث گرځولې ده چي دافغانستان یونامتوعالم مولانامحمدمعین الدین ابوالفضل په رسمی مواقعوکښي دتصوف مدح، صفت اوبیان کوي اوپه دې باره کښي ډیروعربوعلماووخپل نظرونه ورکړیدي چي په هغوی کښي اکثر مثبت نظرونه دي که څه هم زیات

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغواکثروعلماوو سلفیان دي، اوصرف دوویادرو سلفی عالمانو منفی نظرورکړیدئ خوددغوعلماوودنظرو په اول سرخط کښي چي کوم بیان په مذکوروویب سایتوکښي ذکرسویدی دهغه معنی اومطلب په دې ډول دئ :

نن ورځ مي په ځینورسمي مواقعوکښي ولیدل چي مولامعین الدین ابوالفضل دتصوف مدحه کوي ، دغه رباني عالِم د تصوف په اړه وخلګو ته بیانونه ورکوي او د تصوف له اهمیت څخه بحث کوي ، د مولانا معین الدین له دغو بیاناتو څخه دا خبره څرګنده سوه چي کومه اوازه چي ځموږ د عربو په منځ کښي خپره سوېده چي د افغانستان عالمان او طالبان له تصوف څخه منکر دي او د سلفیت عقیده لري دروغ او بې اساسه ده ، بلکي د افغانستان عالمان او طالبان اهل د تصوف حقیقي دي او ددین د دښمنانو په مقابل کښي په شجاعتمنده او صادقانه توګه جنګیږي .

او ځینو عمده عالمانو د دوی داسي نظر ورکړئ دئ چي په اسلام کښي چي کوم نامتو او باشجاعته مجاهدین تیر سویدي نو هغه ټول متصوفین وو ، لکه عثمانیه سلاطین ، صلاح الدین ایوبي ، محمود غزنوي او لکه عمر مختار وغیرهم .

ــــ ما چي د دوی نظرونه ټول وکتل نو و درو خبرو ته ډیر سخت حیران او په تعجب کښي پاته سوم :

اول ودې خبري ته چي په موجوده زمانه کښي پداسي حساسو او نازکو حالاتو کښي چي د دنیا ټول کافران سره له دې چي دوی په خپل مابین کښي زیات پریکړنونه ، عداوتونه او اختلاف د نظر سره لري د مسلمانانو په مقابل کښي یو صف او متحد ملت ګرځیدلي دي ،او مسلمانان (پر ځائ ددې باند چي له مذهبي تعصباتو څخه لاس واخلي او خپل جزئي او فرعي اختلافات غیر ملتفت الیها وګرځوي او د کفارو په مقابل کښي ودریږي او له اسلام څخه دفاع وکړي) نور هم په مذهبي تعصب کښي تشدد او ټینګار کوي او د کفر تر دفاع یې ودغه کار ته اهمیت ورکړئ دئ .

دوهم ودې خبري ته چي د فغانستان مسلمان ملت ، خاص بیا د افغانستان عالمان او طالبان د امام اعظم ابو حنیفه (رضي الله عنه) مذهبیان دي او په علم عقاید کښي د علَم الهُدی امام ابو منصور ماتریدي (رحمه الله تعالی) پیروان دي ، نو بیابه په دوی کښي داسي خلګ څنګه پیدا سي چي هغوی دي له تصوف څخه انکار کوي ؛ ځکه له تصوف څخه انکار له حنفیت او ماتریدیت څخه په قطعي ډول خارجیدل دي .

دریم ودې خبري ته چي د تصوف مطلب زهد او تزکیه ده ، یعني له ناروا خویو څخه ، لکه کبر ، حسد ، فخر ، بخل وغیره ځان پاکول ، او تحلیه یعني په ښو اخلاقو سره ځان ښایسته کول دي .

نو که څوک دا ډول عقیده ولري چي العیاذبالله تصوف داسلام یو جزء نه دئ نو دا عقیده یې دې لره مستلزمه ده چي په اسلام کښي زهد نسته ، په اسلام کښي دانسته چي له بدو اخلاقو به ځان صفا کوې او په ښو اخلاقو به ځان ښایسته کوې ، سره له دې چي الله پاک فرمایلي دي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

�قد افلَحَ مَــــن زكَّها و قـــد خابَ مَـــن دسها . �

او سربيره پر دې پر اهل تصوف باندې طعن ويل دمسلمانانو پر څلورو امامانو باندې او دارنګه پر هغو ټولو مخکښو علماؤ باندې طعن ويل دي کوم چې د هغوی له امامت او جلالت د شان څخه منکرين د تصوف او د اهل تصوف هم انکار نه سي کولائ .

په راتلونکو برخو کښې به زه انشاآالله و تاسي ته د څلورو امامانو او دارنګه د عالم اسلام په منځ کښې د مسلمو علماؤ ، لکه امام نووي ، امام عز بن عبدالسلام ، علامه سيد شريف الجرجاني ، شيخ محمد ابو زهره ، امام محاسِبي وغيرهم نظرونه او بيانونه د تصوف او د اهل تصوف په باره کښې ذکر کړم.

محترموورونږو اوس دامت مسلمه دهغواماموانواوعالمانوکوم چې دتمام امت مسلمه مخکښان اووټول امت مسلمه ته مقبول دي داقوالو په ذکرپيل درته کوم هغه قولونه ددوی چې دتصوف په اړه يې کړيدي

دڅلورواماموقولونه دمخه هم ما درته ذکرکړيوو اوس بې بيا انشاءالله ددغواقوالودجريان په اخيرکښې دهريوه قول درته ذکرکړم .

دتصوف په اړه دامت مسلمه دعلماووقولونه په دې شرحه دي:

اول : امام النووي، المتوفى سنة(٦٧٦)هجري (رحمه الله تعالى) .

محترموورونږوامام نووي هغه عالم دئ کوم چې وټول امت مسلمه ته مُسَلم اومقبول عالم دئ اودصحيح مسلم شارح دئ حتى هغه خلګ هم کوم چې دتصوف دښمنان دي امام نووي په هراعتبار تسليموي اومني يې،،دتصوف په اړه ده په خپله رساله کښې کومه چې په � مقاصدالامام النووي في التوحيد والعبادة واصول التصوف � سره نامداره سوېده داسي فرمايلي دي:

اصول طريق التصوف خمسة،(١) تقوالله في السروالعلانية،(٢) اتباع السنة في الاقوال والافعال (٣) الاعراض عن الخلق في الاقبال والادبار(۴)الرضاعن الله في القليل والكثير(۵)الرجوع الى الله في السراء والضراء .

يعني دتصوف دطريقې اودلاري ټول بنيادي اصول اواساسات پنځه شيان دي :

)١ : (تقوى اوويره له الله جل جلاله څخه په پټه اوپه ښکاره کښې،يعني هرڅوک چې له تصوف سره رښتونئ تعلق لري نوهغه به له الله جل جلاله څخه ويرېږي اودغه وېره بې په دې ډول وي چې که تنها اويوازي وي هم له الله جل جلاله څخه به وېرېږي اوکه په خلګوکښې وي هم له الله جل جلاله څخه به ويرېږي .

)٢ : (اصل اواساس دتصوف اتباع دسنت درسول عليه السلام ده په ټولوقولواوپه ټولوفعلوکښې دده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني تصوف خلگ ودې ته رابولي چي خپلي خبري او لفظونه او خپل ټول کارونه د رسول (صلوات الله عليه واله وصحبه اجمعين) د سنت او طريقې تابع وگرځوي .

)۳ : (اصل او اساس د تصوف اعراض او مخ اړول دي له مخلوق څخه په حال د اِقبال او د اِدبَار د دواړو کښي .

يعني هر څوک چي له تصوف سره واقعي تعلق ولري نو هغه به و خلگو ته هيڅ اسره نکوي او نه به هغه قسم گډون او اختلاط له خلگو سره کوي کوم چي دَی له الله (جل جلاله) څخه په غفلت کښي اچوي ، بلکي په کامله توگه به و الله تعالی ته متوجه وي ، او دا صفت به په هر حال کښي وده ته ثابت وي ، هم په حال د �اِقبال � او د مخامخ کيدو کښي له خلگو سره او هم په حال د � اِدبَار � کښي يعني په حال کښي د شا گرځولو وخلگو ته .

)۴ (اصل او اساس د تصوف راضي کيدل دي له الله (جل جلاله) څخه په لږ او په ډير په دواړو کښي .

يعني څوک چي مدعي د تعلق د تصوف وي نو په ده کښي به دا صفت موجود وي چي له الله جل جلاله څخه به په هغه حال کښي هم راضي وي چي کم شئ وده ته ورکړ سي ، مثلاً مال يې کم وي ، اولاد يې کم وي ، عزت يې کم وي او رتبه يې کمه وي ، اوپه هغه حال کښي به هم راضي وي چي ډير شئ ورکړ سي .

)۵ : (اصل او اساس د تصوف رجوع ده و الله (جل جلاله) ته په خوشحالي او په راحت کښي ، او دارنگه په تکليف ، مرض او مصيبت کښي .

يعني متصوِّف انسان به په هيڅ حالت کښي د الله (جل جلاله) په تعلق ، عبادت او بندگي کښي سستي او کمزوري نکوي ، نه بې خوشحالي ، اسايش او راحت د الله پاک له بندگۍ څخه راگرځوي ، او نه به مصيبت ، غم او تکليف و ده ته ددې باعث گرځي چي د الله پاک په بندگي کښي تکاسل او تغافل وکړي .

محترمو مسلمانانو ! د اسلامي أمت ددغه ستر امام قول او نظر مى کوم چي د تصوف په اړه يې کړئ دئ درته بيان کړ ، نو اوس قضاوت او فيصله تاسي وکړۍ چي د تصوف مقصد دغه پنځه شيان سي لکه چي امام نووي فرمايلي دي ، او سره له دې يو څوک له تصوف څخه انکار کوي يا بد پر وايي ، نو ايا ! دغه انکار او بد ويل بې په حقيقت کښي دا معنی ونلري چي : په پټه او ښکاره کښي له الله څخه ويره ښه کار نه دئ ، او دارنگه متابعت د رسول (عليه السلام) ښه کار نه دئ ، دارنگه العياذ بالله په هر حال کښي و الله (جل جلاله) ته راجع کيدل ښه کار نه دئ ؟ .

او چي دا معنی ولري نو بيا و دغو خلگو ته په کومه سترگه بايد وکتل سي کوم چي له تصوف او له اهل تصوف څخه انکار کوي او بد پر وايي ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنبیه :

محترمو ورونو ! دلته د يوې خبرې ذکر کول ضروري ګڼم هغه داده چې کوم تصوف چې زه يې مدح او صفت درته کوم ، او دارنګه کوم اهل تصوف چې زئې تائید کوم او پر منکرینو باندې يې بد وایم له دې څخه ځما مقصود صحیح او حقیقي تصوف او اهل تصوف دي ، پاته سوه هغه خلګ چې په ټګۍ برګۍ او په دروغو سره و تصوف ته خپل ځانونه منسوبوي او ددې ادعا کوي چې موږ اهل طریقت یو او خود ساخته رويې او طریقې يې په مخه پسې اخستي دي ، چې له ظاهر او باطن د شریعت څخه مخالفې دي ، لکه په موجوده زمانه کښې چې په هر اسلامي هیواد کښې دغه قسم ټګان موجود دي ، نو دا نه زه اهل تصوف او اهل طریقت بولم او نه له دوی څخه دفاع کوم .

دشریعت په علماؤ کښې هم علمآء سوء ، علمآء باطل او عُلمآء دنیا پیدا کیږي ، او و طریقت ته چې کوم خلګ ځانونه منسوب بولي په هغوی کښې هم دغه ډول بد خلګ پیدا کیږي ، دا هغه خلګ دي چې د دوی په باره کښې مولانا جلال الدین رومي (رحمه الله تعالی) فرمایلي دي :

چـــون بسي ابــلیس آدم روي هـــــســـــــت

پس بـــه هــــر دَســـتِي نبـــاید داد دســــت

حَـــــرف درویشـــان بدُزدد مـــردِ دون

تـــا بگـــوید بر ســـــلیـــمي آن فـــسون

زانـــــکه صــــیاد میزند بـــــانگِ صفـــیر

تا بگــــیرد مــــرغ را آن مــــــــرغ گـــــیر.

والسلام ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library